

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav Politologie

Bakalářská práce

Jitka Čmochová

Demokratizační proces Čínské republiky

The Process of Democratization of the Republic of China

Praha 2010

Vedoucí práce: PhDr. Radek Buben

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V .....

Dne.....

Podpis.....

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá přechodem Čínské republiky od autoritářské formy vlády k demokracii. V práci je kladen důraz na analýzu volebního procesu, který je pokládán, za rozhodující faktor přechodu země k demokracii. Z tohoto důvodu je text členěn předně podle demokratizace uskutečňovaná prostřednictvím voleb. Účelem práce je zhodnocení úspěšnosti přechodu této země k demokracii.

Klíčová slova: autoritářský režim, Čínská republika, demokracie, hegemonní autoritářský režim, kompetitivní autoritářský režim, Kuomintang, opozice volby

Annotation:

The Bachelor thesis is concerned with the transition from authoritarianism to democracy of the Republic of China. The paper is focused on analysis of the electoral process, which is considered to be a decisive factor in the transition to democracy. Hence the text is structured primarily according to the democratization implemented by the elections. The purpose of the study is evaluation of the success of the transition to democracy.

Key words: authoritarian regime, competitive authoritarian regime, democracy, elections, hegemonic authoritarian regime, Kuomintang, opposition, the Republic of China

Obsah

1	Úvod	6
2	Exilová vláda Čínské republiky	8
2.1	Únorový incident.....	9
2.2	Autoritářský režim a místní obyvatelstvo	11
2.3	Příčina prohry nacionalistické vlády.....	13
2.4	Hospodářský vývoj	14
3	Reforma strany.....	16
3.1	Kádrový systém	19
3.2	Charakter strany.....	19
4	Ústavní systém Čínské republiky.....	22
4.1	Ústava z roku 1947.....	23
4.2	Suspendování ústavy.....	26
5	Typy hybridních režimů rozlišované podle míry soutěživosti volebního procesu	29
5.1	Hegemonní autoritářský režim.....	31
5.2	Kompetitivní autoritářský režim	32
5.3	Systém jednoho nepřenosného hlasu ve vícemandátových obvodech.....	35
5.4	Narušování volebního procesu	37
5.5	Klientelismus	38
6	Vývojové fáze volebního procesu	40
6.1	První fáze-omezené volby (1947-1971)	40
6.1.1	Diplomatické vztahy Čínské republiky.....	43
6.2	Druhá fáze-vyvrátání omezených voleb (1972-1985).....	44
6.2.1	Období vlády prezidenta Chiang Ching-kua	49
6.2.2	Incident v Kaohsiungu	50
6.2.3	Zrušení výjimečného stavu.....	51
6.3	Třetí fáze-skutečná volební soutěž (1986-2004).....	52
6.3.1	Vznik Demokratické progresivní strany.....	55
6.3.2	Období vlády prezidenta Lee Teng-huie	56
6.3.3	Ústavní reformy.....	58
7	Závěr.....	60
	Seznam zdrojů:.....	62

Seznam zkratk:

KMT	Kuomintang
DPP	Demokratická pokroková strana (Democratic Progressive Party)
NAC	Konference o záležitostech národa (The National Affairs Conference)

1 Úvod

Čínská republika je jedinečná svým relativně rychlým přechodem k demokracii. Nejenže se jí podařilo uskutečnit nenásilný a poklidný přechod k demokracii, ale rovněž uspěla v konsolidaci své demokratické vlády. Přesto však toto území zůstává i nadále velice problematickým, z důvodů napjatých vztahů s Čínskou lidovou republikou.

Ve své bakalářské práci se budu věnovat postupnému přechodu země od autoritářského režimu se systémem vlády jedné strany a s omezeným volebním procesem k počátku ustavení pluralitní demokracie se soutěživým typem voleb.

Práce bude zacílena převážně na demokratizační proces s přispěním postupného otevírání a liberalizace v oblasti volebního procesu. Z tohoto důvodu bude práce členěna předně podle demokratizace probíhající uvnitř volebního procesu. Dále se pokusím vysvětlit vzrůst opozice a její interakce s vládnoucím režimem. Hlavní hypotézou, se kterou výzkum pracuje, je to, že rozhodujícím faktorem při přechodu od autoritářství k demokracii stejně jako při urychlení rozvoje a organizace politické opozice jsou volby. Při zpracovávání informací využijeme empiricko-analytické metody práce.

Text je rozčleněn do pěti kapitol, šestnácti podkapitol a sedmy oddílů. Druhá kapitola stručně popisuje události vedoucí k ustavení exilové vlády na Taiwanu, předně se tedy jedná o občanskou válku. Součástí této části je též hospodářský vývoj, jenž je pro rozvoj země rovněž velice podstatný. Následující kapitola je zacílena na reformu strany probíhající v letech 1950 až 1952 a na popsání charakteru Kuomintangu. Kapitola čtvrtá se zaměřuje na ústavní systém Čínské republiky. Ústředním tématem je ústava pocházející z roku 1947 a její následné částečné suspendování. Následuje část, která se dotýká problematiky volebního procesu v hybridních režimech. První dvě podkapitoly postihují rozlišení hegemonního a kompetitivního autoritářství. Mimo to se tato část orientuje na specifikaci volebního systému a na omezování voleb. Šestá kapitola je rozčleněna do tří podkapitol podle jednotlivých vývojových fází volebního procesu. Podkapitoly a jejich oddíly tak chronologickou cestou popisují postupné vyzrávání voleb a snahu opozice proniknout do tohoto procesu.

Poznatky uvedené v práci vycházejí zejména z řady odborných článků zaměřených na problematiku hybridních režimů, konkrétně na hegemonní a kompetitivní autoritářské režimy a na liberalizaci a demokratizaci systému s přispěním voleb. Z autorů můžeme jmenovat předně A. Schedlera, L. Diamonda či S. Levitskeho a L. Waye. Dále bylo využito mnoha

poznatků načerpaných z odborných článků, které se věnovaly volbám v jednotlivých obdobích vývoje režimu. Zcela nepostradatelnou se mi stala kniha *Politics in Taiwan: Voting for Democracy* od S. Rigger. Tato autorka se jako jedna z mála věnuje přechodu Čínské republiky k demokracii předně prostřednictvím vyžívání voleb. Za další stěžejní práci považuji knihu *The First Chinese Democracy: Political Life in the Republic of China on Taiwan* od dvojice autorů L. Chao a R. Myers, kteří se velice podrobně zabývají popisem historických událostí na ostrově od dob občanské války.

Svou prací bych chtěla přispět k rozšíření vlastních znalostí v dané problematice a rovněž k vyzdvižení důležitosti Čínské republiky, která je podle mého názoru, i přes svůj podstatný politický, ekonomický a též kulturní význam neprávem opomíjena. V mém případě však naopak přechod Čínské republiky k demokracii považuji za velice přínosný, jelikož se jednalo o proces velice poklidný a nenásilný.

2 Exilová vláda Čínské republiky

Taiwan se po dlouhých pět desetiletí nacházel pod japonskou nadvládou jako jedna z jeho kolonií. Po skončení druhé světové války však bylo Japonsko přinuceno se všech svých kolonií vzdát. Taiwan byl poté postoupen Číně a stal se jednou z jejích provincií.

V období kdy probíhala na pevnině občanská válka, ve které proti sobě stanuli na jedné straně Chian kai-sek¹ a jeho nacionalistická vláda a čínští komunisté v čele s Mao Zedongem na straně druhé, byla ostrovní provincii věnována jen velmi malá pozornost.² V letech 1945 až do Chiang kai-shkova příjezdu byla správa ostrova svěřena provinčnímu guvernérovi. V občanské válce zvítězili čínští komunisté. Chiang kai-shkova vláda a řada jeho příznivců byli donuceni uprchnout. Útočištěm se jim stal Taiwan, kde okamžitě po svém příjezdu ustavili exilovou vládu.³

Pobyt na ostrově Chiang kai-shek dlouhou dobu považoval pouze za dočasný. Stále čekal na vhodný okamžik, kdy se bude moci navrátit na pevninu, kde se znovu utká s komunisty a vrátí tak své zemi ztracenou svobodu. Chiang kai-shek po celou dobu věřil, že pouze on, jakožto následník velkého Sun Ya-tse, je povolán k tomu, aby zemi znovu.⁴ Chiang kai-shkova vláda stále sama sebe považovala za jedinou legitimní vládu celé Číny. Jelikož kuomintangské vedení očekávalo brzký návrat na pevninu, opatření zavedená na Taiwanu byla pokládána pouze za provizorní, tudíž nedošlo k žádným zásadním institucionálním změnám. Na Taiwanu byla zavedena administrativní opatření dříve platná na pevnině. Tato opatření však byla pro Taiwan zcela nevhodná. Navíc došlo ke sporu ve věci nadřazenosti mezi centrální a provinční vládou a tudíž k duplicitě ve státní správě.⁵

Dne 1. října 1949 se myšlenka návratu na pevninu stala ještě více vzdálenou, neboť v tomto roce Mao Zedong deklaroval založení nového státu Čínské lidové republiky. Od této chvíle nastalo tzv. „období dvou Čín“. Každá z nově vzniklých vlád se považuje za právoplatného zástupce celého čínského území. V prosinci 1949 rovněž zahájila svou činnost vláda Čínské republiky na Taiwanu. Post prezidenta znovu obsadil Chiang kai-shek a město

---

¹ V celém textu bude užíváno anglické transkripce jmen.

² HUNTINGTON, Samuel P.; MOORE, Clement H. *Authoritarian Politics in Modern Society: the Dynamics of Established One-Party Systems*. New York, 1970.

³ MYERS, Ramon H. The Contest Between Two Chinese States. *Asian Survey*, Vol. 23, No. 4, duben 1983, s. 536-552. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2644237.pdf>. [cit. 2010-07-27].

⁴ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

⁵ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

Taipei bylo prohlášeno za dočasné sídlo exilové vlády Čínské republiky a také bylo zvoleno hlavním městem země.

Společně s Chiang kai-shkem a jeho vládou se na ostrov odebrala část poslanců, několik armádních jednotek a řada významných osobností společně se svými rodinami. Celkový počet nově příchozích se pohyboval okolo 2 milionů.⁶

2.1 Únorový incident

Je důležité zmínit významnou událost, jež měla velký dopad na pozdější vztahy mezi rodilými Taiwanci⁷ a nově příchozími z pevniny. Ještě před tím než se kuomintangský režim definitivně odebral na Taiwan, se místní obyvatelé uchýlili k první velké protikuomintangské demonstraci. Lidé protestovali proti ekonomickému úpadku ostrova, vysoké nezaměstnanosti, nízké životní úrovni a dále na protest proti zavádění některých diskriminačních opatření novým guvernérem. Povstání předcházela celková frustrace zdejších obyvatel z tvrdé vlády režimu a také z vydání několika nařízení, s nimiž ostrovní obyvatelstvo nesouhlasilo, jelikož tím došlo ke zhoršení jejich životní úrovně.

Nová čínská správa na ostrově instalovala systém monopolní vlády a to zejména v oblasti ekonomické. Úzký okruh lidí kolem guvernéra Chen Yi zcela kontroloval ekonomiku. Jeho úředníci odmítali princip tržního hospodářství a tak byl na ostrově upřednostněn princip monopolních úřadů. Všechny přírodní zdroje a veškerá výroba byly kontrolovány čínskou správou a téměř veškeré zisky byly posílány na pevninu, jako podpora pevninského obyvatelstva strádajícího občanskou válkou. Došlo i na konfiskaci majetku a to především toho, jenž v předchozích letech náležel japonské koloniální správě a jejímu lidu. Výsledkem tak byl vzestup nezaměstnanosti, zvyšování inflace a rozšíření korupce.

Dalším konfliktním jednáním bylo vyloučení místního obyvatelstva ze všech vyšších funkcí ve správě země. Lidé kromě toho rovněž požadovali dodržování základních práv a svobod a nastoupení cesty demokratizačního procesu, což zahrnovalo především

---

⁶ Imigrační vlny započaly na podzim roku 1948 a denně na ostrov připlulo více než pět tisíc uprchlíků. Takto masová migrace musela být později regulována, a tak se na ostrov poté směly odebrat pouze vybrané osoby.

⁷ Pro původní obyvatelstvo ostrova před příjezdem exilové vlády bude v textu používáno označení Taiwanci.

konání pravidelných voleb. Stručně řečeno, se spor odehrával mezi podřízenými Taiwanci a vládnoucími obyvateli pevniny.⁸

Incident měl svůj počátek dne 27. února 1947. V tento den hlídkovalo několik agentů Taiwanského monopolního úřadu pro tabák a víno v centru Taipeie. Jejich úkolem bylo odhalení zakázaného prodeje cigaret a alkoholu. Podařilo se jim dopadnout prodávající ženu. Jeden z přihlížejících se však ženy zastal a byl zastřelen. To pobouřilo ostatní kolemjdoucí, kteří se okamžitě dožadovali řádného potrestání agentů. Policie však zůstávala nečinná. Dav stále nabíral na síle a do ulic byly povolány další policejní jednotky a vojsko, jenž mělo zřejmě povoleno proti davu použít zbraně. Nepokoje se během jediného dne rozšířily po celém ostrově. Hned poté došlo i k vyhlášení výjimečného stavu, který byl na nátlak veřejnosti ještě týž den odvolán. Lidé požadovali zrušení monopolní vlády, etnickou spravedlnost a demokratické reformy. Policejní a vojenská brutalita neznala při střetu mezí. Výsledkem bylo usmrcení tisíců lidí, některé zdroje hovoří až o 20 tisících obětí.⁹ Zabito bylo mnoho předních taiwanských politiků, vysoce respektovaných elit a vzdělaných lidí. Ti, kteří nepadli v krvavém střetu s policií, byli následně pronásledováni a vězněni. Mnoho lidí bylo okolnostmi donuceno k emigraci především do Japonska. Taiwan tak přišel o řadu svých nejvýznamnějších osobností. Jmenovitě se jednalo především o právníky, učitele, podnikatele, lékaře a studenty.¹⁰

Tato událost zcela změnila vztah mezi rodilými Taiwanci a čínským obyvatelstvem pocházejícím z pevniny. Doposud skrytý taiwanský nacionalismus získal podobu veřejného hnutí za nezávislost. V této činnosti se nejvíce angažovali místní elity, jež se nedobrovolně uchýlily do japonského exilu. Vzájemné nepřátelství tak ještě vzrostlo a autorita vlády byla silně otřesena. Tento incident jen pomohl ještě více rozvířít vlnu nenávisti mezi jednotlivými etniky. Původní obyvatelstvo začalo být ještě více diskriminováno a vylučováno ze společensky vlivného života. Tito lidé se museli potýkat se znevýhodněním především v oblasti vzdělávání a na poli zaměstnanecké politiky.

Vedení strany si bylo velice dobře vědomo toho, že budou muset být učiněny některé kroky k uklidnění situace a usmíření obyvatelstva. Jedním z ústupků bylo nahrazení

---

⁸ MYERS, R.; LAI, Tse-han; LAI, Zehan; WEI, E aj. *A Tragic Beginning: The Taiwan Uprising of February 28, 1947*. Stanford, 1991.

⁹ MYERS, R.; LAI, Tse-han; LAI, Zehan; WEI, E aj. *A Tragic Beginning: The Taiwan Uprising of February 28, 1947*. Stanford, 1991.

¹⁰ LIU, I-chou. The Development of the Opposition. S. 67-85. TSANG, Steve (ed.). *Democratization in Taiwan, Implications for China*, Hong Kong, 1999.

dosavadního guvernéra Chen Yi civilistou Wei Tao-mingem. Dále došlo ke změně statusu Taiwanu ze speciální válečné zóny na provincii. Postupně také byla rušena monopolní vláda Kuomintangu nad ekonomikou ostrova a mnoho vládních podniků bylo zpřístupněno soukromé sféře.¹¹ Pro další zmírnění nastalých nepokojných poměrů režim povolil uskutečnit volby do provinčního shromáždění a taktéž volby krajských a obecních funkcionářů.

Vývoj událostí měl však i své temné stránky. Zásadním počinem bylo stále potlačování jakékoli disidentské a činnosti usilující o svržení režimu. Musíme však podotknout, že vlna represí, po únorovém konfliktu známá jako „bílý teror“, nikdy nedosáhla úrovně roku 1947.

Jednoduše řečeno, tato křivda velice významně zasáhla rodilé Taiwance natolik, že ani více jak padesát let nezmírnilo pocit bolesti a zklamání. Událost se také stala tématem pozdějších politických soubojů.

2.2 Autoritářský režim a místní obyvatelstvo

Krátce po příjezdu se Kuomintang pokusil zavést svou vlastní absolutní vládu na ostrově, co je však podstatné, vše se odehrávalo bez jakýchkoli konzultací s místním obyvatelstvem. Kuomintang si byl od počátku vědom toho, že je nutné zachovat kontinuitu s pevninou, což v praxi znamenalo, že k vládě budou připuštěni pouze imigranti z pevniny. Na Taiwanu tedy pod vedením Chiang kai-shka došlo k instalaci režimu jedné strany. Nadto místní obyvatelstvo nebylo připuštěno k systému vlády a místní elity byly nahrazovány nově příchozími. Situace dospěla do takové fáze, kdy na středních, vyšších a vysokých funkcích ve všech oblastech byli dosazováni lidé pocházející z pevniny. Rodilým Taiwanům dokonce nebylo umožněno vstoupit do jediné povolené strany a to do strany Kuomintangu.

Vlna nevole a protestů proti vyloučení místních následovala krátce po instalování režimu. Všechny protesty však byly potlačeny pomocí ozbrojených složek. Snahou bylo zcela vyloučit taiwanské obyvatelstvo z významných postů a potlačit jejich jazyk, tradice a zvyklosti. Výsledkem však nebylo jejich vyhlazení, nýbrž to, že se na ostrově vytvořil

---

¹¹ CHU, Yun-han; LIN, Jih-wen, Political Development in 20th-Century Taiwan: State-Building, Regime Transformation and the Construction of National Identity, *The China Quarterly*, Vol.165, březen 2001, s. 102-129, <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3451108.pdf>. [2010-07-27].

bilingvní národ, jelikož více jak 70 procent obyvatelstva hovořilo jak mandarínskou čínštinou, tak také ostrovními dialekty.¹²

Cílem vůdců KMT¹³ bylo, pro účel navrácení na pevninu a jejího osvobození, vytvořit z prozatímního ostrovního útočiště antikomunistickou pevnost. Aby se tak mohlo stát, každý občan byl nucen přijmout principy otce zakladatele Sun Ya-tsena. Chiang kai-shek a jeho nejbližší spolupracovníci se domnívali, že jen pouze takto lze porazit komunismus. Navíc režim pocíťoval potřebu nápadného odlišení se od nedemokratického systému vlády na pevnině. Kuominang chtěl být mezinárodním společenstvím vnímán jako demokratický, který se snaží bojovat s režimem nedemokratickým, a proto právě on je hoděn mezinárodní podpory.¹⁴

Vyloučení původních obyvatel z veřejného života pro režim znamenal ztrátu podpory ze strany veřejnosti, ke které rovněž přispěl námi již zmíněný incident z února roku 1947. Straně tak nezbývalo nic jiného, než se pokusit ztracenou důvěru a podporu získat zpět. Na řadu přišel úkol mobilizace obyvatelstva. Vláda si však tuto podporu nechtěla vynutit silou a nechtěla se spoléhat pouze na svá negativní opatření, ale i na opatření pozitivní, mezi něž například patřil ekonomický růst, díky němuž řada Taiwanců získala práci, půdu a rychle vzrostla životní úroveň. Mimo to byla ve většině médií spuštěna mohutná propagandistická kampaň, která měla místní obyvatele přesvědčit o správnosti exilové vlády. Vůdci KMT neváhali ke svým cílům rovněž využít i vzdělávací systém. Ten se ve velké míře zasazoval o popularizaci nové vlády a o obhajobu jejích záměrů. Ve školách, jakožto v nejdůležitějších institucích zasazujících se o politickou socializaci, byla výuka primárně zacílena na studium Sun Ya-tsenových textů, dále na historii a geografickou znalost pevniny. Nicméně již v této fázi bylo studentům vštěpováno, že Taiwan je v těchto časech určen pouze pro návrat na pevninu a nemůže si tak nárokovat právo na sebeurčení a suverenitu¹⁵. Nová ostrovní vláda rovněž dbala na propagaci oficiálního jazyka, v našem případě tedy mandarínskou čínštinu.

---

¹² CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

¹³ V textu bude používána zkratka KMT pro stranu Kuomintang.

¹⁴ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

¹⁵ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

Ta byla v psané formě velice podobná místním dialektům, nicméně se v mnohém lišila ve své mluvené podobě.¹⁶

2.3 Příčina prohry nacionalistické vlády

Vedení strany dospělo k názoru, že je nanejvýš nutné se ponaučit ze své porážky, neboť pouze tak lze komunisty porazit. Pod rétorikou ponaučení se skrývalo uznání, že režim bude schopný porazit své nepřátele pouze za předpokladu, že od svých protivníků převezme některé jejich principy a metody.

Tak tomu bylo i v případě Kuomintangu. Krátce po jeho porážce začal jeho vůdce Chiang kai-shek otevřeně šířit své přesvědčení, že jedním z předních důvodů porážky jeho vlády byla slabá organizace a chybně nastavená organizační struktura. Proto Chiang kai-shek často hovořil o nutnosti ponaučení se ze svých chyb a o jejich brzké nápravě. Toho lze dosáhnout pouze provedením stranické a organizační reformy.¹⁷ Chiang kai-shek dal příkaz ke zformování poradní komise, jež by se reformou zabývala¹⁸. V centru jejího zkoumání bylo studium metod Čínské komunistické strany a vlastních chyb. Podle vedení KMT bude jen tak možné své rivaly porazit.¹⁹

Na tomto místě si tedy uvedeme chyby, které, podle závěrů komise, nejvíce přispěly k porážce Chiang kai-shkovy vlády. Prvním nedostatkem byla skutečnost, že Kuomintang byl na pevnině, na rozdíl od komunistů, stranou bez jasné sociální základny. Vyústěním tohoto faktu byla obtížná mobilizace podpory veřejnosti, ale též armády. Dalším neméně významným nedostatkem strany byla její organizační slabost. Vlastní členové byli často značně pasivní a veřejnosti neznámí. Nadto školení nových straníků bylo shledáno nedostatečným. Pro Čínskou komunistickou stranu pak bylo velice snadné převzít kontrolu

---

¹⁶ Na školách byli trestáni žáci používající místní jazyky. Zákaz jejich užívání byl vydán i v oblasti masových médií a na úřadech.

¹⁷ DICKSON, Bruce J., *The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. The China Quarterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84.
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27].

¹⁸ V anglickém originálu se jedná o The Central Reform Committee. Ústředí tohoto orgánu sestávalo z velice mladých a vysoce vzdělaných jedinců, kteří studovali na japonských, amerických a též evropských univerzitách. Navíc byli zcela oddáni Chiang kai-shkovi a jím propagované Sun Ya-tsenově teorii.

¹⁹ EASTMAN, Lloyd E., *Who Lost China? Chiang Kai-shek Testifies. The China Quarterly*, Vol. 88, prosinec 1981, s. 658-668. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/653752.pdf>. [2010-07-27].

nad některými oblastními pobočkami Kuomintangu a následně je infiltrovat. Navíc komunisté na rozdíl od Nacionalistické strany²⁰ netrpěli vnitřní nejednotností a frakčními boji. Ty nadále pokračovaly i po přesunutí Chiang kai-shkovy vlády na ostrov. Poslední vadou, kterou si zmíníme a jež přispěla k pádu režimu, bylo neprovedení pozemkové reformy. Tohoto úkolu se zhostili až samotní komunisté a tím si získali mohutnou podporu velké části obyvatelstva. Komunistům se tak po úspěšně provedené pozemkové reformě podařilo mobilizovat velké masy rolníků. Zejména tato reforma jim pak přinesla velkou podporu veřejnosti, což na druhé straně chybělo právě KMT.²¹

2.4 Hospodářský vývoj

Velice podstatným ve vývoji země se též jeví její hospodářský vzestup, mnohdy označovaný za „ekonomický zázrak“, který v případě liberalizačního procesu Čínské republiky sehrál velice významnou roli. Měnová a zejména pozemková reforma byly prvními kroky vedoucími ke zlepšení hospodářské situace ostrova, která byla po skončení druhé světové války velice neuspokojivá. Pozemková reforma byla úspěšně dokončena v roce 1953 a přinesla s sebou spravedlivější rozdělení půdy ve prospěch rolníků.

Ke stabilizaci ekonomiky čínské republiky rovněž velkou měrou přispěla angažovanost Spojených států, ve formě finanční pomoci a ekonomického poradenství. Spojené státy hleděly v období Studené války na Čínskou republiku jako na důležitého spojence v oblasti Asie. Z této pomoci se ostrov těšil zejména v období mezi lety 1951 až 1965. Dalším ekonomickým spojencem bylo Japonsko, jež zemi poskytlo půjčku ve výši 150 milionů dolarů.²²

Zpočátku bylo nejvíce financí vkládáno do zemědělství. Po stabilizaci vnitřní hospodářské situace se země dle rady Spojených států začala více orientovat na export. Budeme-li uvažovat chronologicky, vyvíjela se struktura exportu z vývozu převážně

---

²⁰ Nacionalistická strana je jiné označení pro Kuomintang.

²¹ DICKSON, Bruce J., The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. *The China Quarterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27]

²² HUNG, Chien-chao. *A History of Taiwan*. Rimini, 2000.

zemědělských produktů v padesátých letech a to k exportu výrobků zejména spotřebního průmyslu.²³

---

²³ Government Information Office. *Taiwan Yearbook*. Taipei 2006.

3 Reforma strany

Pokud Kuomintang chtěl přežít a v budoucnu atakovat komunistickou vládu ustavenou na pevnině, bylo jasné, že musí podstoupit důkladnou reformu a provést základní organizační a personální změny. Podle Chiang kai-shkových slov ho bylo nutné reformovat tak, aby mohl lépe čelit hrozbě pevninského totalitarismu. Na prvním místě se musel vypořádat s nejednotností uvnitř strany a poté vybudovat silnou stranickou organizaci. Chiang kai-shkovou představou bylo vytvoření jednotného vedení, skrze které by ji mohl ovládat. Nejprve tedy dal rozkaz k eliminaci vnitřních frakcí. Strana měla být očištěna od zrádných, neschopných, nespolehlivých a zkorumpovaných členů. Následně mělo dojít k upevnění její organizace.²⁴

Samotná reforma byla spuštěna roku 1950 a úspěšně skončila dva roky poté, tedy v roce 1952. Reorganizační plán byl oficiálně zaveden dne 5. srpna 1950. Během této doby Kuomintang přijal mnohé prvky komunistické organizační struktury, neboť převládal názor, že jeho porážka nebyla způsobena vojenskou, nýbrž organizační silou komunistů. Proto byla reforma strany postavena na nevyhnutelnosti přijetí této organizační struktury. V tomto období byla provedena její naprostá reorganizace a vedení bylo zcela obměněno. Do čela tak pronikli lidé zcela oddaní a poslušní Chiang kai-shkovi.²⁵

Reorganizační plán zahrnoval několik bodů. Tím nejpodstatnějším bylo reformování strany do revolučně demokratické podoby. Kuomintang sám sebe považoval za revolučně demokratický. Přídomek demokratický měl znamenat snahu distancovat se od komunistů a být protipólem rudé nedemokratické Číny. Revoluční však strana, podle svých slov, chtěla být pouze ve svých metodách a nikoliv ve svých cílech.

Cílem režimu i nadále zůstala demokracie a osvobození pevniny ve jménu demokratických principů. Dále snaha o to, aby do strany byli zahrnuti rovněž rolníci, manuálně pracující, mladí lidé a inteligence. Neméně podstatným bodem bylo i přijetí demokratického centralismu jako nového organizačního principu.

Dalšími úkoly reformy bylo vytvoření stranických buněk, jakožto základních jednotek a ustavení komisí, které budou odpovědny za realizaci všech rozhodnutí

---

²⁴ TSANG, Steve. Transforming a Party State into Democracy. S. 1-23. In TSANG, Steve (ed.), *Democratization in Taiwan, Implication for China*, Hong Kong, 1999.

²⁵ CHU, Yun-han; LIN, Jih-wen. Political Development in 20th-Century Taiwan: State-Building, Regime Transformation and the Construction of National Identity. *The China Quarterly*, Vol. 135, březen 2001, str. 102-129. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3451108.pdf>. [2010-07-27].

pocházejících z vedení strany. Neméně podstatným záměrem bylo vynucení si poslušnosti všech členů a zajištění toho, že každý z nich bude nekriticky podporovat její politiku.²⁶

KMT byl ideově přestavěn na principu konfucianismu a jeho ideové zakotvení vycházelo ze Sun Ya-tsenovy teorie o takzvaných Třech lidových principech.²⁷

Jak jsme již uvedli dříve, hlavním cílem reformy byla úprava organizační struktury, která byla shledána zcela nevyhovující. Pod novou strukturou měli být všichni členové přinuceni k participaci na politickém životě. Tento podstatný prvek doposud ve straně chyběl. Jelikož se Kuomintang rozhodl převzít vnitřní organizaci od svého protivníka-čínských komunistů, byla stranická reorganizace přetvořena na leninistických principech. Výsledkem v konečné fázi bylo přijetí centralizované hierarchie, stranického mechanismu pronikání do vlády a společnosti a izolování rozhodovacího procesu pouze na úroveň nejvyšších orgánů strany a jejích vůdců.²⁸

Na tomto místě si popíšeme hierarchickou organizační strukturu převzatou od stran leninistického typu. Podmínkou pro získání úřadu ve státní správě a umožnění přístupu k moci bylo podmíněno členstvím v KMT. Základní složkou celého administrativního aparátu byla buňka. Systém buněk byl instalován ve všech oblastech veřejného života, ve vládě, v armádě a také ve společnosti. Skrze síť buněk byly kontrolovány všechny politické aktivity země. Stranické buňky postupem času pronikly do všech sfér veřejného života, jmenovat můžeme kupříkladu odbory, školy, masová média, profesní a podnikatelské asociace, mládežnické spolky či farmářská a ženská sdružení. Hlavní funkcí stranických buněk bylo provádění politiky, která byla sjednána a odsouhlasena nejvyššími stranickými orgány. Dále skrze stranické buňky byl vykonáván dohled nad státním aparátem, kontrola společnosti a prováděna mobilizace občanů. Režimu se tak postupem času podařilo vybudovat systém sociálně-politické kontroly.²⁹

Na opačné straně než byly nejnižší složky moci, tedy buňky, stanuly orgány moci nejvyšší. V čele země byl prezident Čínské republiky na Taiwanu, který od roku 1949 zastával též funkci předsedy strany. Osoba vůdce tedy stanula na vrcholu hierarchické

---

²⁶ DICKSON, Bruce J., The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. *The China Quarterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27]

²⁷ TSANG, Steve. Transforming a Party State into Democracy. S. 1-23. In TSANG, Steve (ed.), *Democratization in Taiwan, Implication for China*, Hong Kong, 1999.

²⁸ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999..

²⁹ DICKSON, Bruce J., The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. *The China Quarterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27].

struktury vlády na ostrově.³⁰ Nejvyšším orgánem moci byl Centrální stálý výbor, jenž lze považovat za orgán, který je zodpovědný za tvorbu státní politiky. Tento orgán byl rovněž nejvyšším orgánem strany. Svou strukturou byl blízký komunistickému Politbyru.³¹

Teoreticky je však nejvyšším orgánem strany její Kongres, jehož moc byla snižována nepravidelností jeho schůzí a velkým počtem členů. Jeho 370 členů nebylo schopno rychle a efektivně tvořit politiku. Zatímco Kongres nezasedal, jeho pravomoci přebíral jiný orgán strany a to Ústřední výbor strany. Složení bylo vždy určováno Kongresem a to na konci každé schůze. Avšak i tento orgán byl při počtu svých členů mezi 70 až 100 příliš velkým na to, aby mohl fungovat jako skutečné mocenské centrum. Tím skutečným centrem byl Ústřední stálý výbor strany, který se scházel jedenkrát týdně a čítal okolo 20 členů.

Dalším centrálním orgánem, který zmíníme, je Ústřední poradní výbor, jehož členy byli zkušení státníci a politicky významné a vlivné osobnosti. Ti se jako členové Ústředního poradního výboru mohli účastnit zasedání Ústředního výboru, kde mohli mít svůj projev, avšak jim zde bylo upřeno právo volit.³²

Z výše zmíněného vyplývá nesporné sblížení státu a strany. Hlavní rozhodovací proces a tvorba státní politiky se odehrávala pouze uvnitř partaje, zejména však v Ústředním stálém výboru. Po skončení reorganizace KMT a státního aparátu můžeme dokonce hovořit o stírání hranic a vytvoření státu jedné strany. Od počátku nastolení režimu můžeme situaci na Taiwanu popsat jako symbiózu strany se státem. Strana nejenže byla plně odpovědná za tvorbu a provádění politiky, ale taktéž dohlížela na systém rekrutování nových elit a sama jmenovala vysoce postavené úředníky. Z toho zřetelně vyplývá skutečnost, že strana rozhodovala jak v otázkách personálních tak také ve tvorbě základní politiky státu.³³

Oblast bezpečnostních složek státu se rovněž podrobila rekonstrukci. Výsledkem byla reorganizace bezpečnostního aparátu v podobě sovětské KGB. Jelikož Kuomintang sám rozhodoval o personálním obsazení nejvýznamnějších funkcí, došlo tím k ustavení personalizované mocenské centralizace a z procesu volby elit se tak stal nesoutěživý proces.

Máme-li zhodnotit, zdali lze reorganizaci považovat za úspěšnou, musíme vzít v úvahu dvě otázky. Tou první je, podařilo-li se režimu splnit jeho hlavní cíl, kterým bylo

---

³⁰ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

³¹ KATUTUGU, Yoshida. *Taiwan's Long Road to Democracy: Bitter Taste of Freedom*. Cheltenham, 2005.

³² JACOBS, Bruce J. Recent Leadership and Political Trends in Taiwan. *The China Quarterly*, No. 45, leden-březen 1971, s.129-154. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/651887.pdf>. [2010-07-27].

³³ KATUTUGU, Yoshida. *Taiwan's Long Road to Democracy: Bitter Taste of Freedom*. Cheltenham, 2005.

navrácení na pevninu a její osvobození. V tomto případě musíme bohužel konstatovat, že v tomto úkolu režim selhal. Druhou otázkou je, zda se režimu podařilo zkonsolidovat a upevnit jeho moc na ostrově. Režim byl úspěšný v potlačování frakcí uvnitř strany, čímž ji vnitřně posílil a zcela převzal kontrolu nad ostrovem a upevnil zde svou moc. Kuomintangu se tak podařilo nejen přežít velice nepříznivé období, ale také převzít kontrolu na jiném území a zde nastolit svou vládu. Z tohoto důvodu lze reformu považovat za úspěšnou.

3.1 Kádrový systém

V průběhu reorganizace strany došlo k vytvoření kádrového systému a na něj napojených kádrových škol, školicích středisek a programů a nové akademie, která sloužila ke vzdělávání režimu oddaných jedinců, kteří později tvořili jeho elitní jádro.³⁴ Na úvod si uvedeme definici partajních kádrů. Předně se jedná o prostředek, skrze který strana přímo provádí svůj vliv v politice, ale také ve společnosti. Kádrové, kteří stanuli na samém vrcholu mocenské hierarchie, disponovali rozsáhlými pravomocemi, díky nimž mohli řídit politiku a ekonomiku a rovněž kontrolovat oblast veřejného sociálního života svých obyvatel.³⁵

V našem případě lze vytvoření kádrového systému považovat za jeden z nepodstatnějších pro režim kladných výsledků reformy organizační struktury strany, neboť díky němu došlo k posílení morálky a k větší soudržnosti. Od této chvíle strana disponovala plně oddaným elitním jádrem.

3.2 Charakter strany

Mezi částí odborné veřejnosti panuje spor o charakter strany. Někteří Kuomintang dokonce považují za stranu leninistickou. Naším subjektivním názorem však je, že KMT lze považovat za kvazileninistický, neboť od leninistických stran převzal řadu charakteristik.

---

³⁴ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

³⁵ DICKSON, Bruce J., The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. *The China Quaterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84.
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27].

V mnohém se však od tohoto typu liší. V této části práce se pokusíme uvést jednotlivé argumenty pro naše konečné tvrzení, kterým je odmítnutí zařazení KMT do skupiny pravých leninistických stran.

Společným znakem KMT a leninismu je ustavení demokratického centralismu v roce 1950. Stranu a stát tak od této chvíle ovládali odborně školení kádrové, kteří rovněž vytvořili elitní jádro a stanuli v centru rozhodovacího procesu. Po ukončení reformního procesu v roce 1952 se z KMT stala centralizovaná a velice disciplinovaná organizace, která byla odpovědná za tvorbu veškeré politiky ostrova a měla též konečné slovo v rozhodovacím procesu a personálních otázkách. Po jedincích se vyžadovalo podřízení vládní politice.³⁶

Kuomintang také postupně prostřednictvím svých stranických buněk začal pronikat do společnosti, do vlády a státní administrativy, kterou zcela ovládl a byl tak nastolen monopol moci či jinými slovy se z Čínské republiky na Taiwanu stal stát jedné strany. Partaj se také zaměřila na dohled nad ozbrojenými složkami a na reformu bezpečnostního aparátu.³⁷

Dalším shodným rysem může být komunistická praktika řízení ekonomického rozvoje skrze několikaleté ekonomické plány. Zde však musíme uvést, že se v tomto případě nejednalo o centrálně řízené hospodářství jaké je známé například z komunistické Číny či sovětského Ruska, avšak v našem případě ekonomické plány byly navrženy za asistence amerických poradců. Kromě toho jejich výsledkem nebylo naprosté zdecimování ekonomiky státu, ale naopak nastolení hospodářské stability a postupného ekonomického růstu.³⁸

Již jsme se tedy seznámili s příklady, které mohou u některých vzbuzovat dojem, že vláda Kuomintangu byla vládou totalitní. Dále však uvedeme údaje, které tuto domněnku zcela vyvrací. Nejprve však bude vhodné si uvést znaky skutečné leninistické strany, abychom pak následně mohli rozhodnout, zdali Kuomintang těmito rysy disponuje a bude tak možné ho považovat za leninistický. Předně podle Bertrama D. Wolfeho³⁹ jsou strany tohoto typu plně oddány mytologii marxismu, avšak Kuomintang důsledně marxismus odmítal, včetně jeho třídního boje, diktatury proletariátu a touze ustavení zcela nového společenského řádu. Jeho filosofický princip byl anti-marxistický. Jediné v čem se taiwanský režim

---

³⁶ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

³⁷ Reformu ozbrojených a policejních složek měl na starosti Chiang kai-shkův nejstarší syn Chian Ching-kuo, který studoval na armádním institutu v Sovětském svazu. Zde se nechal mnohým inspirovat a následně pak požadoval naprosté podřízení bezpečnostních složek pod nadvládu strany.

³⁸ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

³⁹ <http://taiwanotherside.blogspot.com/2006/04/who-are-you-calling-leninist.html>

s marxismem shodoval, bylo provedení pozemkové reformy. Dalším znakem leninistických stran je existence autoritářského centra moci v čele s dominantním vůdcem. Je pravdou, že na Taiwanu byl založen jakýsi kult osobnosti vůdců, zejména Chiang kai-shka, avšak tato skutečnost byla dána více než inspirací u leninismu čínskou tradicí. Nikdy také nedošlo k naprostému podřízení jednomu vůdci či stranickému jádru.⁴⁰ Posledním bodem, který Bertram D. Wolfe uvádí, je totální stranická dominance nad soukromým i veřejným životem svých členů. Kuomintang se nikdy nepokoušel zcela potlačit svobodu smýšlení, pokud však nebylo zacíleno na diskreditaci a ohrožení jeho vlády. Na Taiwanu tak nikdy nebyla nastolena totální kontrola, jako tomu bylo například v komunistické Číně, na Kubě či Severní Koreji. Kuomintang do společnosti nikdy nezasahoval tak hluboko jako v uvedených státech.

Shrneme-li předchozí uvedené údaje, můžeme konstatovat, že Kuomintang lze považovat za kvazileninistický, neboť od svého největšího nepřítele Komunistické strany Číny převzala pouze její organizační strukturu a nikoliv ideologii. KMT se nikdy ve své ideologii nestal skutečnou leninistickou stranou. Tyto dva režimy se tak od sebe výrazně lišily svým étosem. Proto přijetí některých komunistických principů lze považovat pouze za zcela pragmatický čin. Jak byl sám Chiang kai-shek přesvědčen KMT se komunisty nechal inspirovat pouze z důvodu lepšího pochopení svého soupeře, aby následný boj proti němu byl úspěšný. Nadto získání členství nebylo nedosažitelným cílem, tak jako tomu mnohdy bylo v případě jiných leninistických stran.⁴¹ Nesmíme také opomenout skutečnost existence soukromého vlastnictví, které lze považovat za zcela autonomní sektor mimo kontrolu centra. Kontrola nad touto sférou nikdy nebyla absolutní.

Kuomintang se při své reformě v mnohém navrátil ke svým leninistickým kořenům z doby předchozí reorganizace roku 1924. V této době provedl Sun Ya-tsen reformu strany za asistence sovětských poradců. Reforma z roku 1950 až 1952 tak byla obhajována jako návrat k původní struktuře spojované s jejím zakladatelem.⁴²

---

⁴⁰ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

⁴¹ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

⁴² DICKSON, Bruce J., The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. *The China Quaterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27]

4 Ústavní systém Čínské republiky

Ústava byla přijata prvním zvoleným Národním shromážděním ještě v době, kdy Chiang kai-shkova vláda setrvala na pevnině a to dne 25. prosince. 1946. V platnost vstoupila přesně rok poté.⁴³ Téměř celá ústava vycházela ze Sun Ya-tsenovy ideologie zakotvené v jeho Třech principech lidu. V jeho myšlení jsou zahrnuty velice rozdílné prvky, jako jsou tradice konfucianismu, filosofie Království Nebeského, teorie dělby moci podle Johna Locka a Charlese Montesquieho, dále jeho texty obsahovaly prvky marxismu-leninismu⁴⁴ a jeho vlastní úvahy. Z velké části Sun Ya-tsenovy texty zahrnovaly též tradiční čínské politické ideje, jako je například systém zkoušek pro státní úředníky.

Sun Ya-tsenova teorie byla založena na třech principech lidu, na soustavě pěti dvorů a na čtyřech zdrojích moci lidu. Mezi tyto principy se řadí princip nacionalismu, demokracie a lidského blahobytu. Zásada nacionalismu v jeho teorii znamená národní nezávislost pro celou Čínu a rovné zacházení s etnickými skupinami nacházejícími se uvnitř rozlehlého státu. Princip demokracie požaduje zavedení demokratické ústavy a demokratického systému, ve kterém budou každému občanovi přiznána jeho politická a občanská práva a svobody. Poslední tezí je zajištění lidského blahobytu, což jinými slovy znamená zajištění ekonomické spravedlnosti.⁴⁵

Sun Ya-tsenova teorie rovněž popisuje dělbu moci v novém státním zřízení. Zdrojem moci ve státě tak má být soustava pěti dvorů, které zastávají moc výkonnou, zákonodárnou, soudní, kontrolní a zkušební. Dalším zdrojem moci ve státě je moc lidu, což znamená právo volební a odvolací, právo iniciativy a referenda.⁴⁶

Sám tento velký myslitel si však plně uvědomoval, že uvedení těchto principů do praxe nebude snadné a bude vyžadovat delší časové období a jen postupné zavádění. Z tohoto důvodu navrhl sérii kroků vedoucích ke skutečně demokratické vládě. Prvním krokem je zajištění bezpečnosti a nezávislosti země. Poté bude následovat období nezbytného

---

⁴³ Government Information Office. *Taiwan Yearbook*. Taipei 2006.

⁴⁴ Sám Sun Ya-tsen velice podrobně studoval teorii marxismu a leninismu a navíc otevřeně podporoval Sovětský svaz a toužil po sovětsko-čínském sblížení. Proto je v jeho spisech velice patrný vliv socialistické revoluce v Rusku.

⁴⁵ KATUTUGU, Yoshida. *Taiwan's Long Road to Democracy: Bitter Taste of Freedom*. Cheltenham, 2005.

⁴⁶ BEDESKI, Robert E. The Concept of the State: Sn Yat-sen and Mao Tse-tung. *The China Quarterly*, No. 70, červen 1977, s. 338-354. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/652620.pdf>. [2010-07-27].

politického poručnictví, jak toto období nazýval sám Sun Ya-tsen⁴⁷. V tomto stádiu konsolidace budou výkonné moci svěřeny mimořádné pravomoci a to do té doby, než budou občané náležitě politicky vzděláni a jejich politická socializace bude na přijatelné úrovni, aby pak byli schopni převzít odpovědnost za svou vlastní vládu. Teprve poté bude ve státě zavedena plná demokratická vláda. Za velice problematickou lze považovat skutečnost, že tyto zásadní ideologické texty neudávaly přesný čas, do kdy má být demokracie zavedena. Proto období autoritářské vlády a omezené demokracie mohlo trvat po neomezenou dobu.⁴⁸

Shrneme-li předchozí uvedené údaje, můžeme konstatovat, že tato teorie je učení o čínské nezávislosti, modernizaci země a vybudování nového politického systému inspirovaného se u západní demokratické teorie a vycházejícího z čínských tradic a zvyklostí.

4.1 Ústava z roku 1947

Skutečná ústava přijatá v roce 1946 v sobě zakotvovala rozdělení vlády na tři úrovně: centrální, provinční a krajskou. Do ústavy tak byla včleněna také teorie místní samosprávy. Ústava byla vytvořena pro veškeré území, které je obýváno čínským obyvatelstvem, tedy i pro pevninskou Čínu. Tato skutečnost se v době útěku Chiang kai-shkovy vlády na Taiwan jevila jako velice problematická, neboť kuomintangský režim i nadále trval na zachování administrativní, právní a institucionální kontinuity s Čínskou republikou na pevnině. Tato nastavení však byla pro podmínky na ostrově zcela nevhodná, neboť docházelo k duplicitě v systému vládnutí. Do střetu se tak dostala místní samospráva s centrální vládou. Režim nepříznivou situaci vyřešil suspendováním pravomocí místní samosprávy a skutečný rozhodovací proces se tak v konečné podobě odehrával pouze na centrální úrovni.⁴⁹

Centrální vláda sestávala z pozice prezidenta a pěti dvorů, které jsou pozůstatkem z čínské historie. Prezident byl do roku 1996 volen nepřímo prostřednictvím Národního shromáždění na dobu 6 let. Funkce prezidenta byla obvykle spojena s postem předsedy KMT.

---

⁴⁷ Tohoto ustanovení se také plně chopil autoritářský režim Kuomintangu, když na Taiwanu zavedl svou nedemokratickou vládu s odvoláním na nezajištění bezpečnosti země v důsledku trvání občanské války a komunistické rebelie na pevnině. Období politického poručnictví tak Kuomintangu umožňovalo suspendování ústavy na neomezenou dobu a tímto principem rovněž režim obhajoval svou nedemokratickou vládu.

⁴⁸ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

⁴⁹ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

Prezident disponoval rozsáhlými pravomocemi. Byl nejvyšším představitelem Čínské republiky, vrchním velitelem vojsk a v jeho moci bylo vyhlášení války a uzavírání míru. Mezi další prezidentovy pravomoci patřilo ohlašování a rušení výjimečného stavu, schvalování rozhodnutí učiněných Legislativním dvorem, svolávání Národního shromáždění atp. Prezident má být podle ústavy rovněž rozhodčím a zprostředkovatelem mezi jednotlivými dvory. Avšak jakmile vstoupily v platnost *Dodatky k ústavě platné po dobu komunistické rebelie*, pozice prezidenta byla výrazně posílena. V podstatě se tak prezidentovi dostalo neomezené, dalo by se říci až diktátorské, moci. Další velice podstatnou skutečností ve vztahu k prezidentskému úřadu bylo vyhlášení výjimečného stavu, díky němuž prezident získal další mimořádné pravomoci. Chiang kai-shek se tak stal nejmocnějším mužem na ostrově. V jedné osobě byly zahrnuty tři nejvýznamnější posty, prezident republiky, vrchní velitel vojsk a předseda strany. Značným problémem se zdály být prezidentské volby. První prezidentské volby konané na Taiwanu byly vypsané roku 1954. Jednoznačným vítězem v nich byl Chiang kai-shek. V roce 1960 však nastala do té doby zcela ojedinělá situace. Podle platné ústavy bylo prezidentské funkční období šestileté a stejná osoba mohla být prezidentem zvolena pouze dvakrát. Z této informace jasně vyplývá fakt, že Chiang kai-shek nemohl být v roce 1960 znovu zvolen. Nicméně jeho nahrazení jinou osobností nebylo v té době pro mnohé přijatelné. Spornou situaci vyřešil až Legislativní dvůr, který si výklad ústavy značně přizpůsobil a jeho konečný verdikt uváděl, že v ústavě je sice zakotveno pouze jedno opakované zvolení, ale další zvolení není přímo zakázáno. Chiang kai-shkovi se tak dostalo příležitosti kandidovat ve všech prezidentských volbách, ve kterých vždy také s velkou převahou zvítězil. V celkovém úhrnu Chiang kai-shek kandidoval pětkrát a pětkrát svůj post také obhájil. Tento řetězec úspěšného znovuzvolení byl přerušen až v roce 1975, kdy Chian kai-shek ve svém prezidentském úřadu zemřel.

Na tomto místě si ve zkratce zmíníme funkce nejvyšších státních institucí Čínské republiky. Srovnatelnou funkci evropských parlamentů na Taiwanu plní tři orgány: Národní shromáždění, Legislativní dvůr a Kontrolní dvůr. Obdobou vlády je Výkonný dvůr, dále je zde Soudní a Zkušební dvůr.

Národní shromáždění vykonává moc ve jménu všech občanů země. Mezi jeho hlavní funkce patří jmenování a odvolání prezidenta a viceprezidenta země, pozměňování ústavy pomocí ústavních dodatků. Shromáždění tak mělo odpovídat za ústavní změny, avšak počínaje rokem 1949 se z něho stal pouze orgán „udílející razítka“ rozhodnutím pocházejícím

ze stranických centrálních orgánů, především od Ústředního stálého výboru.⁵⁰ Velkým problémem se však stala neusnášení schopnost shromáždění po útěku Chiang kai-shkovy vlády na Taiwan, neboť společně s ním se na ostrov odebrala pouhá třetina z celkového počtu třech tisíc poslanců, kteří byli zvoleni ještě na pevnině ve volbách konajících se v roce 1947. Podle platné ústavy nebyla pouhá jedna třetina usnášení schopná. Doplňující volby byly v této chvíli nemyslitelné, neboť dodatky přijaté k ústavě nepovolovaly jakoukoli změnu stávajících poměrů a to po celou dobu trvání komunistické rebelie na pevnině. Tudíž ani vypsání nových voleb nebylo uskutečnitelné. Otázkou tedy zůstává, jak bylo možné, že Národní shromáždění přeci jen nakonec začalo fungovat i při nedostačujícím počtu poslanců. Celou nesrovnalost svým zásahem vyřešil Legislativní dvůr, který si vyložil počet zúčastněných poslanců jako poměr fyzicky přítomných poslanců k počtu těch, kteří jsou objektivně schopni zúčastnit se jednání. Toto rozhodnutí jasně vyznělo ve prospěch Národního shromáždění, které se stalo usnášení schopným a to po dobu, dokud jeho členové nezemřou. V praxi to znamená jediné, že všem poslancům Národního shromáždění tak byl tímto rozhodnutím přirčen doživotní mandát. Stejná situace nastala i v případě dvora legislativního a kontrolního a vyřešena byla stejným způsobem.⁵¹

Výkonný dvůr byl svou činností velice podobný naší vládě. V čele tohoto dvora stál předseda, častěji označovaný jako premiér. Ten byl na svůj post jmenován prezidentem a jeho odpovědnost byla vztažena k zákonodárnému sboru. V praxi však premiér nedisponoval žádnou výraznější mocí, neboť dominantnějším prvkem systému vlády byl, až na krátká období mezi silnými prezidenty, samotný prezident. V rámci tohoto dvora fungovala vláda a osm ústředních ministerstev: ministerstvo vnitra, zahraničí, obrany, financí, výchovy, spravedlnosti, hospodářství a dopravy. Členové Výkonného dvora byli jmenováni prezidentem a schvalováni Národním shromážděním. Pod správu Výkonného dvora spadalo mimo jiné také několik rad, komisí a úřadů.⁵²

Legislativní dvůr čítal 760 poslanců a byl nejvyšší legislativní institucí. Tento dvůr zastupoval všechny provincie ostrova. V jeho kompetenci byla kontrola státního rozpočtu, schvalování vyhlášení a rušení výjimečného stavu, schvalování dodatků k ústavě a ústavních zákonů, schvalování zákonů a schvalování jmenování předsedy vlády.⁵³ Avšak všechny více

---

⁵⁰ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

⁵¹ HUANG, Chun-Chieh (ed.). *Postwar Taiwan in Historical Perspective*. Bethesda, 1998

⁵² BAKEŠOVÁ, Ivana. *Taiwan jiná Čína*. Havířov-Praha, 1992.

⁵³ NATHAN, Andrew J., The Legislative Yuan Elections in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 33, No. 4, duben 1993, s. 424-438 . <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645107.pdf>. [2010-07-27].

či méně důležité politiky státu se prováděly prostřednictvím strany, zejména prostřednictvím jejího Ústředního stálého výboru. V ústavě byla zakotvena velká moc tohoto dvora, nicméně ve skutečnosti jeho úředníci v období před rokem 1990 sehráli jen velice malou roli ve formování státní politiky. Byli pověřeni vyřizováním pouhých formalit.⁵⁴

Soudní dvůr dbal na dodržování zákonů a na bezpečnost státu. Byl nejvyšším justičním orgánem.

V kompetenci Zkušebního dvora byl dozor nad úředníky a nad jejich schopnostmi. Jednalo se o instituci mající svůj původ ve starých čínských tradicích úřednických zkoušek.

Kontrolní dvůr byl nejvyšším dohlížecím orgánem se schvalovací, žalovací, odvolací a revidující funkcí. Jeho součástí bylo deset komisí, jež se věnovaly otázkám vnitřní a zahraniční politiky, problematice čínského obyvatelstva žijícího v zahraničí a dvůr rovněž dohlížel na fungování ministerstva obrany a financí. Dále sledoval činnost pracovníků státní služby a dbal na správný chod státních institucí.⁵⁵

4.2 Suspendování ústavy

Režim musel po příjezdu na ostrov čelit hned několika nebezpečím najednou. Jedním a také tím největším bylo ohrožení ze strany komunistů, kteří hrozili uskutečněním komunistického převratu. Tím druhým bylo nepřátelství pocházející od místních obyvatel na ostrově. Dále se taktéž obával místních disidentů, kteří se stavěli proti jeho vládě.⁵⁶ Z důvodu zachování bezpečnosti a kvůli upevnění své moci na Taiwanu byla vláda donucena dne 20. května 1949 vyhlásit výjimečný stav, který trval celých 38 let až do dne 15. června 1987, kdy došlo k jeho zrušení. Zavedením tohoto stavu se výrazně omezil demokratický systém a režim tak získal autoritářský rys. Výsledkem vyhlášení výjimečného stavu bylo suspendování mnoha občanských a politických práv jako je například svoboda projevu, shromažďování, cestování, tisku, právo na demonstrace, na stávkou a zákaz vydávání petic.⁵⁷

---

⁵⁴ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

⁵⁵ BAKEŠOVÁ, Ivana. *Taiwan jiná Čína*. Havířov-Praha, 1992.

⁵⁶ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

⁵⁷ KATUTUGU, Yoshida. *Taiwan's Long Road to Democracy: Bitter Taste of Freedom*. Cheltenham, 2005.

Během existence výjimečného stavu bylo zakázáno zakládání nových politických stran. Došlo tak k naprostému potlačení jakýchkoli opozičních aktivit. Nespolehliví lidé a nepřátelé autoritářské vlády byli vězněni a stíháni. Neexistencí opozičních hnutí došlo ke konsolidování nadvlády Kuomintangu nad veškerým společenským a politickým životem na ostrově. Masová média byla za této situace plně pod kontrolou státu. Mnoho tiskovin bylo zakázáno. Z vyhlášení výjimečného stavu rovněž vyplývalo zmocnění vojenských soudů k tomu, aby se zabývaly civilními zločiny, což představuje také nesmírný zásah do lidských práv.

Dalším nouzovým opatřením vydaným z důvodu trvání občanské války bylo vydání *Dodatků k ústavě platných po dobu komunistické rebelie*. K jejich vyhlášení došlo dne 18. duben 1949. Vydány byly prvním Národním shromážděním. Pomocí těchto dodatků došlo k suspendování ústavy po dobu konání občanské války. Dodatky byly rovněž včleněny do samotné ústavy v podobě paragrafu 1 článku 174. Níže si zmíníme nejpodstatnější změny plynoucí z jejich přijetí. Nejvýznamnějším zásahem do ústavy bylo vyjmutí prezidenta z ústavního pořádku země, čímž se mu dostalo neomezené až diktátorské moci. Prezident tak například mohl od této chvíle dle svého uvážení měnit složení centrální vlády. Téměř veškerá moc byla vložena do rukou prezidenta. Konkrétně mohl prezident po rozpuštění Výkonného dvora přijímat speciální nouzová opatření. Dalším ustanovením, které prezidentovi poskytlo větší vliv, byla možnost nepřerušené doživotní vlády, jelikož prezident se mohl ucházet o svůj post vícekrát než pouze dvakrát. Stejně tak tomu bylo i v případě viceprezidenta. Vyhlášením dodatků k ústavě se tak splnil cíl režimu, kterým bylo zvýšení pravomocí prezidenta.⁵⁸

Pod vlivem přijetí dodatků došlo k odložení voleb do centrálních zákonodárných orgánů v zemi. To bylo ovlivněno rozhodnutím, že další se nemohou konat, dokud nedojde k osvobození pevniny od komunistické nadvlády. Požadavkem bylo, aby se v centrálních orgánech odráželo zastoupení celé země a tedy také pevniny.⁵⁹ V důsledku dočasného suspendování konání voleb byli poslanci všech centrálních orgánů, kteří byli zvoleni na pevnině a představovali tak jakousi kontinuitu s pevninou, na neurčitou dobu zmrazeni ve svých funkcích.⁶⁰

---

⁵⁸ KATUTUGU, Yoshida. *Taiwan's Long Road to Democracy: Bitter Taste of Freedom*. Cheltenham, 2005.

⁵⁹ SHIAU, Chyuuan-jenq. Civil Society and Democratization. S. 101-116. In TSANG, Steve (ed.). *Democratization in Taiwan: Implication for China*, Hong Kong, 1999.

⁶⁰ TAN, Qingshan; YU, Peter Kien-hong; CHEN, Wen-chuh. Local Politics in Taiwan: Democratic Consolidation. *Asian Survey*, Vol. 36, No.5, březen 1996, s. 483-494.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645495.pdf>. [2010-07-27].

Vyhlášením výjimečného stavu a přijetím dodatků k ústavě došlo k celkovému zdeformování ústavy a nastolení vlády jedné strany. Ústava pocházející z roku 1947 tak nikdy skutečně nevstoupila v platnost, ale ani nedošlo k jejímu naprostému zrušení. Tato dvě opatření se stala hlavními pilíři o něž se autoritářský režim na Taiwanu opíral. Celkově došlo k popření demokracie a ke znehodnocení decentralizované struktury moci. Kuomintang si nárokoval monopol veškeré moci a veškerou politiku státu provádělo elitní jádro strany. V zemi tak nastala vláda jedné strany a zavedení demokracie bylo odloženo na dobu neurčitou. Na Taiwanu bylo ustaveno prostředí, které bylo velice nepříznivé pro jakékoli politické aktivity mimo KMT.

5 Typy hybridních režimů rozlišované podle míry soutěživosti volebního procesu

Ukončení Studené války v roce 1989 s sebou přineslo i nové nastavení odlišných parametrů v celosvětovém mezinárodním prostředí. Během třetí vlny demokratizace, tedy během 80. a ještě na počátku 90. let došlo k rozpadu mnoha čistě autoritářských režimů, především se jednalo zejména o režimy jedné strany nebo o režimy vojenské.⁶¹ Nové mezinárodní prostředí bylo velice příznivě nastaveno pro vznik a dlouhodobé udržení hybridních režimů⁶². Od nich se však očekávalo, že tato fáze pro ně není konečná a budou se tedy ještě dále demokratizovat. Hybridní režim byl považován za fázi přechodnou. Avšak pouze malé většině z nich se podařilo dospět až do fáze ustavení demokracie. Ne všechny z nich tak prodělají přechod k demokracii. Mnoho zemí se nyní nalézá v šedé zóně⁶³ mezi skutečnou demokracií a autoritářstvím. Čistě autoritářské režimy však často na mezinárodní scéně selhávají, jelikož se vyspělé demokratické státy snaží tlačit nedemokratické vlády k postupné liberalizaci. Vyspělé západní státy se domáhají ustavení demokracie a snaží se šířit její odkaz po celém světě. Nestabilní režimy jsou pro světové investice velice nebezpečné, a proto se tyto systémy snaží přizpůsobit okolním tlakům. Mnoho autoritářských vlád z tohoto důvodu přijalo formální demokratické instituce. Tyto druhy režimů se ve skutečnosti naučily kombinovat demokratické procedury s autoritářskými praktikami.⁶⁴

Demokratické režimy se od těchto nedemokratických liší tím, že v nich dochází k pravidelnému konání svobodných a spravedlivých voleb, politická a občanská práva a svobody se nacházejí pod nejvyšší ochranou a pouze jedné straně není umožněna naprostá

---

⁶¹ Například jednostranné režimy představovaly v období od roku 1950-2006 57% všech autoritářských režimů a 33% ze všech režimů světa.

⁶² Termín hybridní režim je převzat od Larryho Diamonda. Řada jiných autorů však pro tento fenomén používá i jiného označení, předně se jedná o označení: semidemokracie, soft Authoritarianism (což by se dalo přeložit jako slabé autoritářství), pseudodemokracie, volební autoritářství či Freedom House používá označení Partly Free (což v překladu znamená částečně svobodný režim).

⁶³ Označení šedá zóna používá Andreas Schedler ve svém spise *The Menu of Manipulation*.

⁶⁴ LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan A., 2006-08-31 "Competitive Authoritarianism: The Origins and Evolution of Hybrid Regimes After the Cold War" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Marriott, Loews Philadelphia, and the Pennsylvania Convention Center, Philadelphia, PA Online* <APPLICATION/PDF>. 2009-05-24 from http://www.allacademic.com/meta/p152755_index.html, [2010-06-01].

dominance a tato jediná strana nesmí disponovat privilegovaným přístupem ke státním funkcím, ekonomickým zdrojům a mediální sféře.⁶⁵

Velice podstatnou složkou demokratického systému jsou volby. Otázkou však zůstává, jaké lze považovat za skutečně demokratické. Demokratické volby musí být spravedlivé a svobodné, musí se konat v pravidelném časovém úseku, právo volit musí být přiznáno všem oprávněným voličům, nesmí docházet k manipulaci s volebními výsledky ani s volebním procesem samotným. Kandidatura v nich nesmí být některému kandidátovi odepřena a voliči nesmí při svém rozhodování podléhat nátlaku a donucení. Další podstatnou součástí demokratických voleb je svoboda při konání kampaní, kdy žádné z kandidujících stran nesmí být odepřeno právo na svobodné shromažďování a nesmí jim být omezována svoboda projevu. Podle Larryho Diamonda lze volby označit za svobodné a tudíž i demokratické, pokud na jejich konání dohlíží nestranný orgán a pokud administrativa řádně kontroluje samotný jejich průběh a dokáže včas odhalit podvody při hlasování a při přepočtu hlasů. Dále bezpečnostní složky státu nesmí nijak zasahovat do celého procesu. Mimo to musí mít všichni kandidáti rovný přístup do mediální sféry a opozice nesmí být záměrně znevýhodňována. Volební právo nesmí být odepřeno žádnému oprávněnému voliči nebo určité skupině voličů. Musí být zachováno tajné hlasování. Celý volební proces musí být zcela transparentní a musí být povoleno nezávislé pozorování.⁶⁶

V hybridních režimech, v našem případě zaměříme pozornost pouze na kompetitivní autoritářské a hegemonní autoritářské režimy, v nichž dochází k záměrnému popírání některých znaků demokracie. V případě kompetitivního a hegemonního autoritářství se zejména jedná o cílené narušování volebního procesu a to ve prospěch vládnoucí strany. Dlouhou dobu převládal názor, že pravidelné konání vícestranických voleb je jasnou známkou demokracie. Skutečností však je, že většina současných států dbá na konání voleb a to bez ohledu na to, zdali se jedná o režim demokratický či autoritářský. V mnoha zemích volby nejsou nástrojem demokratické vlády, nýbrž vlády autoritářské.⁶⁷ Uvnitř autoritářských

---

⁶⁵ Například Samuel Huntington, máme-li ho citovat, považuje systém za demokratický, „...když je většina držitelů politické moci vybírána skrze spravedlivé, čestné a pravidelně se konající volby, ve kterých kandidáti svobodně soutěží o hlasy voličů.“ Viz DIAMOND, Larry. Thinking about Hybrid Regimes. *Journal of Democracy*. Vol. 13, No. 2, duben 2002, s. 21-33.

⁶⁶ DIAMOND, Larry. Thinking about Hybrid Regimes. *Journal of Democracy*. Vol. 13, No. 2, duben 2002, s. 36-49.

⁶⁷ SCHEDLER, Andreas. "Degrees and Patterns of Party Competition in Electoral Autocracies" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Hilton Chicago and the Palmer House Hilton, Chicago, IL, Sep 02, 2004* <Not Available>. 2010-07-22 http://www.allacademic.com/meta/p60690_index.html, [2010-06-01].

režimů tak dochází k pořádání omezených voleb s limitovanou stranickou soutěží a omezenými volebními právy. Výsledkem je, že volby se stávají pouhou demokratickou maskou. Prostřednictvím jejich konání se nedemokratický režim snaží získat demokratickou legitimitu a uspokojit tím jak vnitřní tak také vnější tlaky na přijetí demokracie.⁶⁸

V naší práci se blíže seznámíme s jevem volebního autoritářství, pod něž budeme řadit autoritářství hegemonné a kompetitivní. Na úvod je nutné uvést, že dva zmíněné typy se od sebe navzájem odlišují jen velmi málo a v mnoha případech se jejich hranice značně stírají. Hlavní odlišností mezi nimi je úroveň a intenzita autoritářské kontroly a také stupeň mezistranické soutěže, kterou režim připustí.⁶⁹

5.1 Hegemonné autoritářský režim

Hegemonné autoritářský režim je svými rysy blíže k režimu zcela autoritářskému a to i přesto, že jeho představitelé dbají na pravidelné konání voleb. Ty v tomto případě však postrádají spravedlivý vývoj, neboť stát a jeho představitelé z řad autoritářských vůdců ve velkém rozsahu organizují politické násilí, aby tím zastrašili a demoralizovali opoziční hnutí. Oporou nedemokratického režimu jsou represe, teror a zastrašování, jak opozičních předáků a jejich příznivců, tak také samotných občanů, jakožto potenciálních voličů opozice.⁷⁰ Aby vládnoucí strana i nadále setrvala u moci, je ochotná měnit samotný ústavní pořádek a narušit tak systém kontroly a rovnováhy. Dalším prostředkem zacíleným proti opozici je vydání zákazu utváření nových stran. Výsledkem je, že opozice v těchto režimech trpí nejednotností, nedostatečnou organizovaností, vlastní slabostí a nachází se na samém okraji politiky. Z tohoto důvodu není pravděpodobné, že se v takovémto státě bude vyskytovat životaschopná opozice, jež by byla způsobilá soupeřit s držitelem moci a alternovat u vlády.

Volby v tomto režimu představují pouze jakousi fasádu demokracie, za níž se nedemokratická vláda skrývá. Neslouží pak k obměně představitelů moci, ale pouze ke

---

⁶⁸ HOWARD, Marc M.; ROESSLER, Philip G. Liberalizing Electoral Outcomes in Competitive Authoritarian Regimes. *American Journal of Political Science*, Vol. 50, No. 2, duben 2006, s. 365-381.

⁶⁹ SCHEDLER, Andreas. "Degrees and Patterns of Party Competition in Electoral Autocracies" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Hilton Chicago and the Palmer House Hilton, Chicago, IL, Sep 02, 2004* <Not Available>. 2010-07-22 http://www.allacademic.com/meta/p60690_index.html, [2010-06-01].

⁷⁰ DIAMOND, Larry. Thinking about Hybrid Regimes. *Journal of Democracy*. Vol. 13, No. 2, duben 2002, s. 21-33

zmírnění vnitrostátních i mezinárodních tlaků. Ve skutečnosti opozici není umožněno získat podíl na moci, neboť naprostou většinu významných postů ve státě z důvodu nesvobodných voleb získává dominantní strana. Perspektiva demokratizace režimu je velice vzdálená a lze jí očekávat pouze v dlouhodobém horizontu.⁷¹ Vládnoucí strana si udržuje auru neporazitelnosti.

5.2 Kompetitivní autoritářský režim

Jak jsme již zmínili, odlišit od sebe hegemonní a kompetitivní autoritářství není snadné a mnohdy může zcela záviset na subjektivním hodnocení autora. Tyto dva režimy se od sebe liší mírou soutěživosti a konkurence schopnosti. Na tomto místě by bylo vhodné uvést odlišení těchto typů podle Adama Przeworského, který uvádí, že výsledky voleb jsou v demokratických režimech nejisté, a naopak v režimech hegemonních jsou jisté zcela. Kompetitivní autoritářství se pak nachází mezi těmito dvěma protiklady, jelikož neustavují plnou jistotu nad volebními výsledky.⁷² V režimu kompetitivního autoritářství nedisponují suverenitou ani vládcí a na druhé straně ani voliči a rovněž dochází k manipulaci s volebním procesem, nicméně volby nejsou kontrolovány tak těsně, jako je tomu v případě hegemonního autoritářství. Režimy kompetitivního autoritářství jsou ve výsledku volbami více ohrožené a na rozdíl od hegemonního autoritářského režimu jsou méně institucionalizované.

Hegemonní a kompetitivní autoritářské systémy vlády si tak jsou v mnohém vzájemně podobné a v konečném důsledku mnohdy záleží pouze na úrovni a hloubce v jaké provádí zásahy do politických a občanských práv a svobod, do procesu voleb a na míře represivních opatření. Atributem společným pro oba typy vlády je to, že ani v jednom z nich není volební proces spravedlivý. Vládnoucí straně tak není nikdo schopen skutečně konkurovat. Takovéto nesvobodné nastavení voleb a omezování určitých práv a svobod v konečném důsledku vede k systému jedné strany.⁷³

---

⁷¹ LINBERG, Staffan, *Democratization by Election – A New Mode of Transition?* Department of Political Science University of Florida, 2008.

⁷² SCHEDLER, Andreas, „The Menu of Manipulation.“ *Journal of Democracy*. Vol. 13, No. 2, duben 2002, s. 36-49.

⁷³ SCHEDLER, Andreas. "Degrees and Patterns of Party Competition in Electoral Autocracies" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Hilton Chicago and the Palmer House Hilton, Chicago, IL, Sep 02, 2004* <Not Available>. 2010-07-22 http://www.allacademic.com/meta/p60690_index.html, [2010-06-01].

Režimy kompetitivního autoritářství dokazují, že je možná koexistence významných demokratických institucí a mechanismů s autoritářským typem vlády. V těchto státech se jedna dominantní strana udržuje v dlouhodobém horizontu u moci. Držitelé přistupují na konání voleb nejčastěji z důvodu působení vnitrostátních nebo mezinárodních liberalizačních tlaků.⁷⁴ Dochází tak k jejich pravidelnému konání, nicméně je lze charakterizovat jako velice defektní. Volební proces je nespravedlivý, jelikož autoritářská vláda se při něm uchyluje k užití nelegálních prostředků, aby si tak zajistila vítězství.⁷⁵

Jedním z nejvýznamnějších z nich je užití násilí k zastrahování a vydírání disentu, novinářů, nezávislých soudců, opozičních politiků a jejich příznivců. Mnoho z nich se může stát subjektem terorizování, věznění, či násilných trestných činů. Velká část opozice je také donucena pod těmito výhružkami k nedobrovolnému exilu.⁷⁶ Volby dále narušuje úplatkářství, korupce, kupování voličských hlasů. Vládnoucí strana rovněž ve velkém rozsahu kooptuje jednotlivé členy opozice do svých struktur.

K dalšímu zvýhodnění vládnoucí strany dochází tím, že téměř absolutně kontroluje státní a přírodní zdroje. Kontrola státních zdrojů v sobě zahrnuje dohled nad přidělováním úvěrů, licencí, státních zakázek atp.⁷⁷ Opozice je tak významně oslabena, jelikož nedisponuje dostatečnými finančními prostředky, které jsou nezbytné k vybudování celonárodní politické strany, jež by byla schopná konkurence.⁷⁸

Jedním z dalších pilířů autoritářské vlády je zpolitizování státní administrativy a zejména klientelistické sítě, skrze které se režimu po dlouhou dobu daří mobilizovat veřejnou podporu. Prostřednictvím klientelismu režim odměňuje oddané a neloajalitu naopak trestá.⁷⁹

---

⁷⁴ SCHEDLER, Andreas. "Degrees and Patterns of Party Competition in Electoral Autocracies" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Hilton Chicago and the Palmer House Hilton, Chicago, IL, Sep 02, 2004* <Not Available>. 2010-07-22 http://www.allacademic.com/meta/p60690_index.html, [2010-06-01].

⁷⁵ LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan. The Rise of Competitive Authoritarianism. *Journal of Democracy*, Vol. 13, No. 2, April 2002, S. 51-65.

⁷⁶ LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan A. , 2006-08-31 "Competitive Authoritarianism: The Origins and Evolution of Hybrid Regimes After the Cold War" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Marriott, Loews Philadelphia, and the Pennsylvania Convention Center, Philadelphia, PA Online* <APPLICATION/PDF>. 2009-05-24 from http://www.allacademic.com/meta/p152755_index.html. [2010-06-01].

⁷⁷ Obchodní impérium Kuomintangu z této strany vytvořilo nejbohatší stranu na světě.

⁷⁸ MAGALONI, Beatriz; KIRCHELI, Ruth. Political Order and One-Party Rule. *Annual Reviews*, Vol. 13, květen 2010.

⁷⁹ MAGALONI, Beatriz; KIRCHELI, Ruth. Political Order and One-Party Rule. *Annual Reviews*, Vol. 13, květen 2010.

Hlavním účelem klientelistických sítí je mobilizace široké podpory veřejnosti pro provládní kampaně. Vyjádření veřejné podpory režimu je požadováno zejména po státních zaměstnancích, jako jsou učitelé, lékaři, členové armády a bezpečnostních složek.⁸⁰

Vládnoucí autoritářská vláda disponuje účinným mechanismem, jak si zajistit absolutní převahu ve volbách. Tímto mechanismem je dohled nad nominačním procesem. Voleb se tak mohou účastnit pouze kandidáti, kteří jsou zcela oddaní režimu.⁸¹ Ve velké většině případů se jedná o zcela věrné kádry strany.

Posledním prostředkem k zajištění si mocenské nadvlády, který režim využívá, je omezení vstupu do sféry masových médií pro opoziční hnutí a jeho kandidáty. Opozice postrádající přístup k médiím tak ztrácí platformu, skrze kterou by mohla oslovovat své potenciální voliče a seznamovat veřejnost se svým programem. Autoritářská vláda si v těchto státech vytváří monopol především v oblasti televizního a rozhlasového vysílání. Nadto není mnoha tištěným médiím udělena licence, jiné jsou nuceny podrobit se vládnoucímu režimu a zřít se tak jeho kritiky. Cenzura rovněž funguje v oblasti publikační činnosti.⁸²

Shrneme-li význam voleb v kompetitivním autoritářství, můžeme konstatovat, že jsou nepostradatelnou součástí v procesu postupné liberalizace, jelikož díky nim má opozice příležitost odstranit autoritářskou vládu od moci a nastoupit cestu postupné liberalizace a následné demokratizace systému vlády. Volby tak činí autoritářskou vládu zranitelnou a její vítězství v nich může být velice nestálé. Výše jsme si tedy popsali situaci, kdy volby mohou být na jedné straně soutěživé a na straně druhé autoritářské.⁸³ Avšak jejich konáním nelze vysvětlit skutečnost, proč se některé kompetitivní autoritářské režimy po roce 1989 demokratizovaly, zatímco jiné ne. I když demokratické instituce mohou být defektní a volby mohou generovat značnou nejistotu přesto je samotný režim i jeho oponenti musí brát vážně.

⁸⁴ Volby konané autoritářskými režimy mohou vytvářet zvláštní paradoxní situaci. Na jedné straně držitelé moci povolují jejich konání, aby tak došlo k potlačení vnějších a vnitřních

---

⁸⁰ LINDBERG, Staffan, *Democratization by Election – A New Mode of Transition?* Department of Political Science University of Florida, 2008.

⁸¹ MAGALONI, Beatriz; KIRCHELI, Ruth. Political Order and One-Party Rule. *Annual Reviews*, Vol. 13, květen 2010.

⁸² LINDBERG, Staffan, *Democratization by Election – A New Mode of Transition?* Department of Political Science University of Florida, 2008.

⁸³ HOWARD, Marc M.; ROESSLER, Philip G. Liberalizing Electoral Outcomes in Competitive Authoritarian Regimes. *American Journal of Political Science*, Vol. 50, No. 2, duben 2006, s. 365-381.

⁸⁴ LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan. The Rise of Competitive Authoritarianism. *Journal of Democracy*, Vol. 13, No. 2, April 2002, S. 51-65.

tlaků a režim mohl i nadále setrvat u moci, na straně druhé se v každých volbách nedemokratický režim vystavuje nebezpečí ztráty moci, pokud v nich zvítězí opozice.⁸⁵

5.3 Systém jednoho nepřenosného hlasu ve vícemandátových obvodech

Taiwan po dlouhé období používal velice vzácný volební systém jednoho nepřenosného hlasu ve vícemandátových obvodech⁸⁶ jak pro volby do zákonodárných sborů tak také do místních zastupitelských orgánů. Systém byl na ostrově instalován japonskou koloniální vládou v roce 1935 a byl využíván pro volbu členů do místních shromáždění.⁸⁷

Jednotlivé volební obvody jsou totožné s administrativním členěním země a jsou totožné s kraji a městy.⁸⁸ Počet zvolených zástupců ve volebních obvodech se pohybuje od jednoho do šestnácti.⁸⁹ Nicméně každý volební obvod je co do počtu svých voličů odlišný, z čehož vyplývá skutečnost, že počet zvolených zástupců v každém volebním obvodu je jiný. K vítězství kandidát není povinen získat absolutní většinu a dokonce ani prostou většinu hlasů. Ke svému zvolení potřebuje získat pouze $100/n$ procent hlasů, přičemž n je počet míst, která mají být obsazena.⁹⁰ Každý volič disponuje jedním hlasem, který přidělí jednotlivému kandidátovi a nikoli stranické kandidátce. Volební systém SNTV je tedy orientovaný na kandidáta a vykazuje slabou identifikaci voličů se stranou. Jeden hlas, kterým disponují voliči, není možné přenést na někoho jiného. Z tohoto důvodu se politické strany snaží dosáhnout optimální nominace pro své členy. To znamená, že strana si musí být vědoma politického rozložení sil v každém volebním obvodu a podle toho jmenovat příslušný počet kandidátů. Častou chybou stran bývá, že do volební soutěže jich nominují příliš mnoho nebo naopak příliš málo. Dále stranou nesmí být nominován silný uchazeč, který by na sebe

---

⁸⁵ LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan. The Rise of Competitive Authoritarianism. *Journal of Democracy*, Vol. 13, No. 2, April 2002, S. 51-65 .

⁸⁶ V textu bude používáno zkratky SNTV vycházející z anglického názvu Single Non-Transferable Vote in Multimember Districts.

⁸⁷ LIN, Jih-wen. The Politics of Reform in Japan and Taiwan, s. 196-210. In DIAMOND, Larry; PLATTNER (ed.), Marc F. *Electoral Systems and Democracy*. Baltimor, 2006.

⁸⁸ Pouze města Taipei a Kaohsiung jsou rozděleny na dva obvody a to na obvod severní a jižní.

⁸⁹ NATHAN, Andrew J., The Legislative Yuan Elections in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 33, No. 4, duben 1993, s. 424-438. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645107.pdf>. [2010-07-27].

⁹⁰ BOSCO, Joseph. Faction versus Ideology: Mobilization Strategies in Taiwan's Elections. *The China Quarterly*, No. 137, duben 1994, s. 28-62. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/655686.pdf>. [2010-06-01].

koncentroval příliš mnoho hlasů a další kandidující spolustraníci by v daném volebním obvodu ztratili šanci na zvolení.⁹¹ Strana se tedy snaží zdokonalit svou nominační strategii, aby tak dosáhla co možná nejrovnoměrnějšího rozdělení hlasů pro své jednotlivé kandidáty. Jedná se tedy o volební systém vyžadující strategické rozhodování a kooperaci uvnitř každé zúčastněné strany. Největším nebezpečím, které z daného volebního systému vyplývá, je hrozba utváření frakcí, jelikož jednotliví kandidáti ze stejné strany, se ve volbách utkávají proti sobě. Proto je pro stranu nezbytné udržovat silnou organizaci a důsledně dbát na disciplínu svých členů.⁹² Volební metoda SNTV tedy favorizuje dobře organizované partaje, které jsou schopny lépe koordinovat své nominace.

Jednotlivé politické strany značně využívají mobilizační politiky. Velice podstatné se jeví působení stranických kádru v jednotlivých obvodech, kteří pomáhají vytvářet oddané zóny. Dalším klíčovým faktorem jsou tzv. "železné" hlasy pocházející především od státních zaměstnanců a od armády. Neméně významnou jsou pak klientelistické metody, které rovněž přispívají k distribuci hlasů své straně.⁹³ Tyto metody jsou neúčinnější v malých volebních obvodech, kde jsou vazby mezi voliči a stranickými organizacemi nejužší.

Jedním z následků dlouhodobého používání volební metody jednoho nepřenosného hlasu ve vícemandátových obvodech je stranické frakcionářství a redukce role stran v politickém procesu. To je způsobeno tím, že systém klade příliš velký důraz na osobní charisma jednotlivých kandidátů a staví tak do pozadí politiku strany.⁹⁴

Z výše zmíněného nám plyne skutečnost, že z voleb využívajících tuto metodu jasně profitují velké a dobře organizované partaje se silnou vnitřní disciplínou jakou byl po dlouhou dobu dominantní Kuomintang. Slabá, nejednotná a špatně organizovaná opozice v těchto volbách naopak ztrácela.

---

⁹¹ HSIEH, John Fuh-sheng. The SNTV System and its Political Implications. In TIEN, Hung-mao (ed.). *Taiwan's Electoral Politics and Democratic Transition: Riding the Third Wave*. Armonk, 1996 .

⁹² MOON, Eric P., Single Non-Transferable Vote Methods in Taiwan in 1996: Effects of an Electoral System, *Asian Survey*, Vol. 37, No. 7, červenec 1997, s.652-668.
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645514.pdf>. [2010-06-01]

⁹³ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

⁹⁴ HUANG, Teh-Fu. Party Systems in Taiwan and South Korea, In DIAMON, Larry (ed.). *Consolidating the Third Wave Democracies: Themes and Perspectives*. Baltimore 1997.

5.4 Narušování volebního procesu

Jak jsme již uvedli v předchozích kapitolách, zakládání nových stran nebylo v době trvání výjimečného stavu povoleno. Na ostrově tak existovaly tři oficiální strany, Kuomintang a její dva satelity. Jedním z nich byla Čínská sociálně demokratická strana a druhým Strana mladé Číny. Ty byly naprosto podřízeny kontrole KMT a tomu také vyjadřovaly plnou podporu. Voleb se však mohly také účastnit místní politické elity mimo stranu a to jako nezávislí. Musíme však zdůraznit, že nezávislým kandidátům bylo povoleno se účastnit pouze voleb do orgánů místní samosprávy, jelikož volby do centrálních orgánů vlády nebyly povoleny a jejich poslanci tak byli ve svých pozicích zakonzervováni. Volby do zákonodárných orgánů na centrální úrovni byly odloženy do doby, než se kuomintangskému režimu podaří osvobodit pevninskou Čínu z područí komunistů, aby se poté mohly konat na celém čínském území. Z tohoto důvodu nebyl rodilým Taiwancům povolen vstup do centrální politiky. Tento stav trval, až na malé výjimky konání doplňkových voleb, do roku 1991. Do té doby si režim tím, že nebyly vypsány celkové volby do centrálních orgánů, zajistil to, že do vrcholné politiky pronikli pouze členové pocházející ze zcela oddaného jádra. Fakticky se tak na Taiwanu vytvořil systém jedné strany.

Režim si sám nastavil pro bezpartijní značně diskriminační volební a politická pravidla. Jedním z nejpodstatnějších faktorů ovlivňující výsledky voleb byl proces nominace kandidátů, který byl rovněž v područí režimu. Nominační proces neomezoval pouze nezávislé opoziční kandidáty, ale taktéž samotné členy vládnoucí strany, neboť v nominačním procesu byli upřednostňováni prověřeni a loajální kádrové a běžní členové neměli prakticky žádnou šanci politicky participovat na volebním dění.⁹⁵ Často se proto stávalo, že mladí straníci, kterým se nedostalo nominace, opouštěli stranu a pokoušeli se kandidovat jako nezávislí. Situace pro kandidáty mimo Kuomintang byla ještě obtížnější, neboť krátce před volbami byli nezávislí kandidáti značně omezováni tak, aby se jich nemohli zúčastnit. Docházelo například k jejich zatýkání, povolání do vojenské služby a k jejich zastrahování. Pokud však někteří byli k volebnímu procesu připuštěni, kuomintangské vedení mající na starost nominaci kandidátů je nakonec nenominovalo. Z výše uvedených informací je tedy zcela jasné, že pokud se chtěli politicky angažovaní Taiwanci podílet na politickém procesu, museli se pokusit vstoupit do vládnoucí strany. Často tedy docházelo ke kooptování politicky prověřeného jedince, který

---

⁹⁵ HUNTINGTON, Samuel P.; MOORE, Clement H. *Authoritarian Politics in Modern Society: the Dynamics of Established One-Party Systems*. New York, 1970.

nijak neútočil na politiku režimu či na jeho ideologickou podstatu. Pokud byl již některý bezpartijní člen jmenován, jednalo se nejčastěji o jedince zcela loajálního režimu, který byl na vládnoucí stranu navázán svými klientelistickými vazbami. Režim velice detailně sledoval význačné osobnosti z řad místních obyvatel, kterým se podařilo přežít únorový krutý zásah proti místním obyvatelům a kteří se poté, často s pomocí velice úspěšné pozemkové reformy provedené režimem v 50. letech stali bohatými a vlivnými. Tito jedinci byli posléze podpláceni a získáváni pod slibem podstatných výsad.⁹⁶

5.5 Klientelismus

Klientelismus se na Taiwanu v politické oblasti projevoval jako neformální instituce určená pro mobilizaci hlasů ve volbách potřebných k výhře. Kromě kupování hlasů v sobě rovněž zahrnuje mobilizaci veřejné podpory pro stranu. V době raných voleb na ostrově byl jevem velice častým. Na tomto místě se pokusíme fenomén taiwanského klientelismu blíže specifikovat. Klientelismus je politický styl založený na vazbě patron-klient. Tento vztah je pro obě strany vzájemně velice prospěšný. Patroni své klienty podporovali poskytováním materiálních či nemateriálních statků výměnou za politickou podporu. Politická podpora spočívala v kupování hlasů voličů v jednotlivých regionálních oblastech, odkud klient pocházel. Režimu se tak díky tomu podařilo získat dostatečné množství hlasů na to, aby zcela ovládl i volby do orgánů místní samosprávy. Klientům, tedy významným a uznávaným Taiwančům, se následně za mobilizaci podpory pro Kuomintang dostalo značných především ekonomických výhod. Mezi něž především patřila kontrola nad úvěrovými a dopravními společnostmi, přednostní získávání státních zakázek, umožnění monopolní převahy v určitém odvětví, poskytování speciálních půjček, ochrana ilegálních aktivit jako bylo provozování heren a řada jiných ekonomických privilegií.⁹⁷

Jelikož emigrantský režim potřeboval volby k ospravedlnění své vlády na ostrově, avšak disponoval jen velice malou voličskou podporou, musel proto využít místních elit, které

---

⁹⁶ TAN Qingshan,; KIEN-HONG YU Peter; CHEN, Wen-chun. Local Politics in Taiwan: Democratic Consolidation. *Asian Survey*, Vol. 36, No. 5, březen 1996, s.483-494.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645495.pdf>. [2010-06-01].

⁹⁷CHEN, Ming-tong. Local Factions and Elections in Taiwan's Democratization. In TIEN, Hung-mao (ed.). *Taiwan's Electoral Politics and Democratic Transition: Riding the Third Wave*. Armonk, 1996.

mu prostřednictvím mobilizace voličů, zajistily dostatek hlasů. Na ostrově se tak rozvinul korupční vztah mezi vládoucí stranou a místními vlivnými osobnostmi. Po velice dlouhou dobu byl tak tento vztah oporou autoritářské vlády Kuomintangu.⁹⁸

---

⁹⁸ MATTLIN, Mikael. Nested Pyramid Structures: Political Parties in Taiwanese elections. *The China Quarterly*, No. 18, prosinec 2004, s. 1031-1049. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/20192416.pdf>. [2010-06-01].

6 Vývojové fáze volebního procesu

Následující část práce bude členěna podle demokratizace probíhající uvnitř volebního procesu. Chronologickou metodou zde bude popsáno postupné vyzrávání voleb. Dále uvedeme snahu opozice o proniknutí do tohoto procesu.

6.1 První fáze-omezené volby (1947-1971)

Tradice voleb na Taiwanu pochází již z doby japonské koloniální nadvlády. Voliči, konkrétně pouze muži starší 25 let, kteří uhradili volební taxu, mohli svými hlasy zvolit polovinu zástupců do prefektních rad a do rad měst a obcí.⁹⁹

Po osvobození ostrova se volby do orgánů místní samosprávy konaly rovněž. Jejich konání bylo včleněno také do ústavy Čínské republiky pocházející z roku 1946. Vláda se jejich prostřednictvím pokusila legitimizovat nově ustavený režim na Taiwanu. Po přesunutí Chiang kai-shkovy vlády na ostrov se konaly i nadále, avšak obyvatelé mohli svým výběrem ovlivnit pouze složení volených úřadů na nižší úrovni. Volby do centrálních zákonodárných orgánů nebyly od vyhlášení výjimečného stavu, s výjimkou doplňkových voleb, konány. Nový režim však zrušil zpoplatnění voleb a posunul hranici aktivního volebního práva na 20 let a to bez rozlišení pohlaví.¹⁰⁰ První, nicméně nepřímé, hlasování do Provinčního shromáždění se konalo v roce 1950. Jeho členové byli voleni obecními a krajskými zastupiteli. Funkční období členů Provinčního shromáždění bylo dva roky. Avšak od roku 1954 byli poprvé v taiwanské historii jeho členové voleni přímo a to s prodlouženým mandátem na tři roky. Nepřímá volba však byla zachována u funkce provinčního guvernéra, který byl do svého úřadu jmenován centrální vládou, a u primátorů města Taipei a

---

⁹⁹ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H., How Elections Promoted Democracy in Taiwan under Martial Law, *The China Quaterly*, No. 162, červen 2000, s. 387-409. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/656014.pdf>. [2010-06-01].

¹⁰⁰ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H., How Elections Promoted Democracy in Taiwan under Martial Law, *The China Quaterly*, No. 162, červen 2000, s. 387-409. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/656014.pdf>. [2010-06-01].

Kaohsiungu.¹⁰¹ Dále se ještě konaly volby do rad vesnic, měst, obcí a krajů. Jediné přerušení těchto voleb bylo zapříčiněno vypuknutím únorového incidentu v roce 1947.¹⁰²

V roce 1960 lze zaznamenat první pokus o založení opoziční politické strany. Jeho iniciátorem byl Lei Chen, kterého lze považovat za vedoucí osobnost hnutí za zavedení plně demokratického systému vlády. Je vhodné zmínit, že Lei Chen byl po dlouho dobu prominentním členem Kuomintangu. Avšak později se stal příznivcem západního stylu demokracie a postupem času se začal odvracet. Hlavní nedostatek spatřoval v zabránění opozičním hnutím v aktivní účasti ve volbách do orgánů místní samosprávy. Jeho úsilí vyústilo v pokus založit novou stranu nesoucí název Demokratická strana. Režim však takovéto jednání nehodlal tolerovat a dne 4. září 1960 byl Lei Chen vojenským soudem odsouzen k deseti letům vězení za údajné ukrývání komunistického špiona. Ve skutečnosti byl poslán do vězení za porušení zákazu zakládání nových stran, které režim nebyl ochoten tolerovat.¹⁰³

Přelomovým se v naší problematice může jevit rok 1969, kdy došlo k dalšímu otevření volebního procesu. Konkrétně se jednalo o vyhlášení doplňkových voleb do části centrálních orgánů, jmenovitě do Legislativního dvora, Národní shromáždění a nepřímo byli zvoleni i členové Kontrolního dvora. Řady poslanců bylo z důvodu jejich úmrtí, nemoci, důchodu či neschopnosti vykonávat řádně svou funkci, nutné doplnit.¹⁰⁴ Nicméně velká většina, v této době již dosti starých, poslanců zůstala na svých postech a orgány byly doplněny jen nezbytně nutným počtem nových poslanců.¹⁰⁵ Stejně jako starým poslancům zvoleným na pevnině byl nově zvoleným zástupcům udělen doživotní mandát. Tyto volby byly přelomové ještě v jiném směru a to proto, že jejich prostřednictvím se podařilo do úřadů centrální vlády proniknout také politikům mimo vládnoucí stranu. Je však nutné dodat, že tito politici byli zcela oddáni politice autoritářského režimu. V 50., 60. a z velké části rovněž v 70. letech ve všech volbách téměř bezvýhradně dominoval Kuomintang. Tomu se rovněž

---

¹⁰¹ TAN, Qingshan; YU, Peter Kien-hong; CHEN, Wen-chuh. Local Politics in Taiwan: Democratic Consolidation. *Asian Survey*, Vol. 36, No. 5, březen 1996, s. 483-494.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645495.pdf>. [2010-07-27].

¹⁰² CHOU Yangsun; NATHAN, Andrew J. Democratizing Transition in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 27., No. 3, březen 1987, s. 277-299. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2644805.pdf>. [2010-06-01].

¹⁰³ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimore and London, 1998.

¹⁰⁴ Do Národního shromáždění bylo zvoleno 15 členů KMT a řady poslanců Legislativního dvora byly rozšířeny o 8 členů KMT a 3 nezávislé.

¹⁰⁵ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H., How Elections Promoted Democracy in Taiwan under Martial Law, *The China Quarterly*, No. 162, červen 2000, s. 387-409.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/656014.pdf>. [2010-06-01].

postupem času podařilo pod svou kontrolu získat politickou participaci a volební soutěž a stabilizovat tím tak svou autoritářskou vládu na ostrově.

Vládnoucí strana v této době nemusela čelit silnému opozičnímu hnutí, které bylo ještě velice slabé a to nejen díky zákazu zakládání nových politických stran, ale rovněž z důvodu značného omezování a vlastní slabosti a nevyspělosti. Opozice byla v této době značně roztržštěná a postrádala jednotné vedení. Navíc na rozdíl od Kuomintangu opozice postrádala finanční prostředky. Nezávislým kandidátům rovněž nebyl umožněn vstup do masových médií. Opoziční politici byli i nadále zastrašováni bezpečnostními složkami a mnoho významných místních elit bylo vládnoucí stranou infiltrováno.¹⁰⁶ Na druhé straně finančně dobře zajištěný Kuomintang pořádal mohutné volební kampaně, mnoho veřejných diskusí, svým voličům rozdával letáky, dárky a peníze. Prorežimní politiky bylo možné sledovat v televizních přenosech a číst o nich v denním tisku. Strana dále hledala podporu u veřejně známých osobností, státních zaměstnanců, u armády, učitelů a inteligence. Režim si ze svých finančních zdrojů mohl rovněž hradit hodnotné průzkumy veřejného mínění, díky nimž pak podle zjištěné popularity nominovali kandidáti do voleb. To vše opoziční hnutí postrádalo.

V průběhu 50. a 60. let se Chiang kai-shkovi a jeho vládě podařilo zkonsolidovat svou autoritářskou vládu a to mimo jiné i tím, že ovládl politickou participaci občanů a volební soutěž jako celek. Ve všech volbách, jež se v této rané fázi režimu konaly, jednoznačně dominoval Kuomintang. Jeho úspěch byl zapříčiněn především vytvořením nesvobodného a nespravedlivého volebního procesu. V průběhu tohoto období docházelo ke značnému omezování voleb a to zejména díky armádě a bezpečnostním složkám, jež pomáhaly v zastrašování, pronásledování a věznění politicky neloajálních občanů především z řad opozice a disentu. Nad to docházelo k uzavírání novinových redakcí a tvrdá cenzura postihovala svobodně a kriticky smýšlející autory. Vláda zakázala zakládání nových stran, konání veřejných demonstrací a stávek. Volební kampaně opozičních aktivistů byly omezovány. Opoziční kandidáti nemohli svobodně šířit své názory mezi veřejností a seznamovat ji tak se svými politickými názory. Silná diskriminace rovněž působila v nominačním procesu, který byl zcela pod kontrolou vládnoucího režimu. Opozice v důsledku věznění a pronásledování svých vůdců trpěla nejednotností a vnitřní roztržštěností.

---

¹⁰⁶ MATTLIN, Mikael. Nested Pyramid Structures: Political Parties in Taiwanese elections. *The China Quarterly*, No. 18, prosinec 2004, s. 1031-1049. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/20192416.pdf>. [2010-06-01].

Autoritářskému režimu se tak podařilo úspěšně eliminovat všechny pokusy o organizování politických aktivit a sjednocení jednotlivých opozičních proudů. Opozice nicméně uspěla ve volbách z roku 1977 a pro režim bylo čím dál obtížnější ji umlčet a potlačovat její aktivity.¹⁰⁷ V této vývojové etapě režim vykazoval mnoho znaků hegemonního autoritářství, které jsme si blíže specifikovali v předešlé kapitole.

6.1.1 Diplomatické vztahy Čínské republiky

Diplomatické vztahy byly pro zemi více než podstatné. Ve svých počátcích pomohly režimu na ostrově upevnit jeho vládu a naopak v 70. letech přispěly ke značnému oslabení jeho legitimacy. Až do června roku 1950 nebyl Taiwan považován za hodný zájmu velkých mocností. Tento rok a především vypuknutí Korejské války s sebou přineslo značnou změnu. Spojené státy, jež doposud neshledaly ostrov strategicky významným, nyní přehodnotily své strategické plány a území se stalo jedním z nejdůležitějších teritorií v celé válce. Na jeho území Spojené státy vybudovaly základnu letadlových lodí a ponorek. Poté následovalo navázání diplomatických vztahů s již zmíněnými Spojenými státy a také s Japonskem. Tyto dvě země režimu poskytly významnou finanční a poradní pomoc a ze strany Spojených států se také jednalo o zajištění bezpečnosti, kterou ostrov v této době velice postrádal. Hlavní hrozbou pro zdejší vládu byl samozřejmě komunistický režim ustavený na pevnině, který Taiwan stále považoval za jednu ze svých mnoha provincií a toužil ji znovu připojit ke svému území. Díky ekonomické pomoci se ostrovní hospodářství pozdvihlo z krize a ostrov začal ekonomicky prosperovat.

Po skončení občanské války a ustavení komunistické nadvlády nad pevninou v období tzv. „dvou Čín“ byla Chiang kai-shkova exilová vláda považovaná za jedinou legitimní vládu celé Číny. Tudiž zastupovala celou zemi ve všech mezinárodních organizacích a zejména ve Společnosti národů, kde si nadále držela status stálého člena Rady bezpečnosti OSN a disponovala tak právem veta. Čínská republika tak nabyla jedinečné možnosti zastupovat celou Čínu. Jediným státem udržujícím diplomatické vztahy s Čínskou

---

¹⁰⁷ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

lidovou republikou byl Sovětský svaz a několik málo dalších ideologicky podobně smýšlejících východních zemí.

Období přátelských vztahů se svými diplomatickými spojenci však netrvalo dlouho. Počátkem 70. let bylo mezinárodnímu společenství zřejmé, že další přehlížení pekingské vlády není přijatelné. Z tohoto důvodu je možné od počátku 70. let zaznamenat výrazné ochlazení taiwanských diplomatických vztahů téměř se všemi spojenci. Kritickým mezníkem se pro taiwanskou vládu stal rok 1971, kdy došlo k jejímu vyloučení ze Společnosti národů a jejímu nahrazení vládou pevninskou. Její místo převzali delegáti z Čínské lidové republiky.

V následujícím roce přiletěl americký prezident Richard Nixon navštívit pevninskou Čínu. Od této chvíle je možné datovat navázání přátelských americko-čínských vztahů. Mezi lety 1971 až 1973 postupně s exilovou vládou přerušily oficiální vztahy téměř všechny země.¹⁰⁸ Autoritářský režim na ostrově tak upadl do období, kdy se nejvíce musel potýkat s krizí vlastní legitimacy způsobené mezinárodní izolací.¹⁰⁹

Avšak největší diplomatické zklamání přišlo roku 1979, kdy Spojené státy formálně ukončily diplomatické vztahy s Čínskou republikou na Taiwanu, neboť podpora obou navzájem zneprátelených Čín nebyla možná. Musíme ovšem zdůraznit, že vzájemné styky mezi oběma státy, nebyly přerušeny zcela. V dubnu tohoto roku Kongres Spojených států vydal tzv. *Zákon o vztazích s Taiwanem*, jenž je spíše známý ve svém originálním anglickém znění jako *Taiwan Relations Act*. Tento zákon umožňoval nadále zásobovat ostrov zbraněmi obranného charakteru, neboť stále hrozilo nebezpečí v podobě invaze vojsk komunistické Číny.

6.2 Druhá fáze-vyvrácení omezených voleb (1972-1985)

Období od počátku 70. let je pro autoritářský režim na Taiwanu charakteristické krizí legitimacy. Tato krize byla především spojená s vývojem na mezinárodní scéně velice nepříznivým pro Čínskou republiku a jeho vládní představitele. Avšak i vývoj ve vnitrostátních záležitostech doznal výrazné změny. Od konce 60. let místní ekonomika totiž

---

¹⁰⁸ Do roku 1988 Čínskou republiku opustilo na 88% všech spojenců.

¹⁰⁹ TIEN, Hung-mao (ed.). *Taiwan's Electoral Politics and Democratic Transition: Riding the Third Wave*. Armonk 1996

zaznamenala velice rychlý růst a velmi brzy se plně integrovala do ekonomiky mezinárodní. Mnoho místních obyvatel se tak velice rychle stalo bohatými a někteří z nich se díky tomu rozhodli zcela veřejně podporovat své kandidáty z řad opozičního hnutí a to především po finanční stránce. Musíme však dodat, že do roku 1987 v zemi stále platil zákaz zakládání nových politických stran. Nicméně nezávislí kandidáti se stále účastnili volební soutěže na úrovni místních zastupitelských orgánů. Podstatným v procesu liberalizace a postupného otevírání voleb byl rok 1972, kdy se konaly další doplňkové volby do centrálních zákonodárných orgánů. Další takové se ještě konaly v letech 1980, 1983 a 1986. Z těch vzešli poslanci, jež měli obsadit prázdná místa po politicích zvolených ještě na pevnině a neschopných dále zastávat svůj úřad. Přípuštěním konání doplňkových voleb byla samotná dominantní strana nucena naučit se dovednosti jak více zapůsobit na své potenciální voliče. Volby se pro Kuomintang staly nástrojem pro tvorbu své legitimacy. Od konání druhých doplňkových voleb v roce 1972 si vládnoucí strana uvědomovala jejich závažnost a začala tohoto procesu využívat k hodnocení svého vlastního konání. Volby se tak staly mechanismem užívaným k odhadnutí veřejné reakce na politiku režimu.

Následné doplňkové volby z prosince 1980 s sebou přinesly řadu významných změn. Za prvé se jednalo o zvýšení počtu zákonodárců. Do centrální politiky tak vstoupili mladí a vzdělaní jedinci, kteří na rozdíl od starých přesluhujících politiků začali aktivně participovat při tvorbě politiky státu. Za další došlo ke zřízení relativně nezávislé instituce Centrální volební komise. Poslední změnou bylo započetí vyjednávání vládnoucí strany s opozicí o otázce ustavení spravedlivějších podmínek pro politickou soutěž.¹¹⁰

Neméně významnými však byly volby do orgánů místní samosprávy, kde politici stojící mimo vládní stranu začali zaznamenávat nápadný vzestup.¹¹¹ Opoziční kandidáti své voliče zaujali především svým voláním po demokracii. Svou voličskou podporou kandidátů pocházejících z opozice tak lidé vyjadřovali svou stále rostoucí nespokojenost s vládnoucím režimem a jeho omezenou demokracií a začali požadovat důsledné demokratické reformy. Kuomintang pod tlakem událostí a vývoje jak na mezinárodní tak vnitrostátní scéně přikročil k postupnému zavádění nového volebního mechanismu a připouštění politiků mimo Kuomintang do systému vládnutí. Počínaje rokem 1977 začalo do politiky vstupovat stále

---

¹¹⁰ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹¹¹ Ve volbách konajících se v 80. letech průměrně získávali opoziční kandidáti kolem 30% hlasů a Kuomintang zbylých 70%. Tyto údaje jasně značí postupnou ztrátu podpory vládní strany u voličů.

více kandidátů mimo vládnoucí režim, kteří zaznamenávali doposud nevídaný úspěch ve volbách.

Přelomovými se v této fázi vývoje režimu staly volby do místních zastupitelských orgánů a do Provinčního shromáždění konané v roce 1977. Ty poprvé v historii Čínské republiky zaznamenaly skutečnou snahu o lepší koordinaci spolupráce opozičních kandidátů. V důsledku zlepšení organizovanosti politiků nacházejících se mimo struktury vládnoucí strany Kuomintang ve volbách ztratil velkou část svých hlasů a jeho výsledky byly nejhorší v celé jeho historii. Vládnoucí straně se po těchto volbách už nikdy nepodařilo obnovit svůj volební monopol. Od tohoto okamžiku opozice začala voleb využívat jako platformy k šíření svého ideálu demokratických změn.

Toto období tedy signalizovalo začátek nové éry. Autoritářský režim byl v této době značně oslaben a musel se potýkat s krizí legitimacy. Při hledání nových základů pro svou legitimitu přistoupil ke kroku připuštění většího počtu původního obyvatelstva do vládních a stranických orgánů. Navíc byly zmírněny represe, jež byly v předchozím období jeho oporou. Jedinou možnou reakcí na nepříznivou situaci bylo pozvednutí své vlastní demokratické identity prostřednictvím většího otevření volebního procesu a to zejména na úrovni centrálních orgánů.¹¹²

Nad to rodilí Taiwanci začali klást požadavky na provedení výrazných politických reforem. Vládnoucí režim si byl také vědom, že není nadále možné plně vylučovat místní elity z volebního procesu. Dále bylo neudržitelné zamezovat politické participaci opozičních kandidátů na národní politice. Výsledkem bylo, že vládnoucí strana začala začleňovat vlivné místní elity, které zároveň vykazovaly vysoký voličský potenciál, do svých struktur. Nově vzniklá politická elita složená z místních politicky aktivních osobností začala veřejně kritizovat vládní stranu. Sami se označovali jako dangwai¹¹³, což v překladu znamená nacházející se mimo vládnoucí stranu.¹¹⁴

Demokraticky smýšlející opozice pořádala mnoho veřejných kampaní a debat, kde veřejnost vybízela k podpoře demokracie a podněcovala k důraznějšímu apelu na politické reformy. Mnoho z nově zvolených opozičních kandidátů začalo své získané funkce a úřady

---

¹¹² CHU, Yun-han; LIN, Jih-wen. Political Development in 20th-Century Taiwan: State-Building, Regime Transformation and the Construction of National Identity. *The China Quarterly*, Vol. 135, březen 2001, str. 102-129. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3451108.pdf>. [2010-07-27].

¹¹³ Pro označení opozičního hnutí před založením Demokratické pokrokové strany se v textu bude užívat označení dangwai.

¹¹⁴ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

využívat jako platformu pro kritiku režimu. Mezi hlavní požadavky opozice patřilo zrušení výjimečného stavu, otevření politického prostoru pro větší počet rodilých Taiwanců. Dalšími nároky opozice byla etnická spravedlnost a především zavedení demokratického systému vlády. Kampaním opozičního hnutí dominovala kritika nedemokratického charakteru vládnoucího režimu, disproporce mezi původními obyvateli a příchozími z pevniny ve vládních strukturách. Dále opozice kladla požadavky na zrušení privilegovaného postavení kandidátů Kuomintangu a nesouhlasila se zapojováním státních zaměstnanců do voleb a jejich využíváním k prorežimní agitaci a domáhala se důsledné změny ústavy.¹¹⁵ Dalším ústředním tématem opoziční politiky byla kritika manipulace voleb a mnohaletého využívání praktik kupování hlasů. Dále tito politici neopomínali kritizovat monopolní nadvládu režimu v oblasti televizního a radiového vysílání. Toto hnutí důsledně odmítalo požadavek návratu na pevninu. Opozice se však zřekla užívání násilí k prosazení svých požadavků. Na místo toho využívala prostředků voleb, demonstrací a vyvíjela rozsáhlou publikační činnost. Avšak opozice stále pociťovala nedostatek vůdců, jelikož se téměř všichni schopní a veřejností uznávaní nacházeli ve vězení nebo v nuceném exilu. Další velkou vadou opozice bylo to, že trpěla vnitřními spory v důsledku působení množství odlišných frakcí.

Dále začali na síle rovněž nabírat mladí politicky aktivní lidé narození již na Taiwanu a postrádající tak silnou vazbu k pevninské Číně. Návrat na pevninu se začal znovu stávat více nereálným a velice vzdáleným cílem pro vládnoucí režim. Tito mladí lidé byli rovněž velmi vzdělaní, proto ctili a podporovali hodnoty demokracie, sociální spravedlnosti a liberální společnosti¹¹⁶. Mnoho těchto mladých demokraticky a kosmopolitně smýšlejících lidí začalo vstupovat do politiky a podporovat opoziční hnutí rodilých Taiwanců.¹¹⁷ Ve vládě však naopak převažovali staří a dosluhující politici. Problém byl s jejich působením ve státních volených orgánech. Podle dodatku k ústavě z roku 1950 nesměly být totiž vypsány nové volby, dokud se nepodaří porazit komunistické rebely na pevnině a zkonsolidovat opět moc nad celou Čínou. Avšak právě v důsledku tohoto ustanovení začaly volené orgány pomalu stárnout a mnoho jejich představitelů již nebylo schopno dostatečně náležitě vykonávat svůj úřad. Prázdná místa po zesnulých poslancích bylo potřeba nahradit. Z tohoto

---

¹¹⁵ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹¹⁶ Mnoho z nich se nechalo inspirovat při svých cestách do zahraničí, zejména do západních zemí. Velký počet z nich také studoval na univerzitách v Japonsku.

¹¹⁷ WINCKLER, Edwin A., Institutionalization and Participation on Taiwan: From Hard to Soft Authoritarianism?, *The China Quarterly*, Vol. 123, září 1990, s. 481-499.

<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/653238.pdf>. [2010-06-01].

důvodu bylo také povoleno vypsání doplňkových voleb. Avšak kandidatura a působení nestraníků byl značně ztížen. Již proto, že tito lidé se nesměli sdružovat do žádných politicky organizovaných seskupení a také proto, že podstatná většina opozičních předáků byla povinna pobývat v zahraničí, nebo ještě hůře, byla uvězněna.¹¹⁸

Další skutečností, která měla vliv na oslabování vládnoucí strany ve volební soutěži, byl stále více zřetelný úpadek klientelismu, jenž byl v předchozím období jedním z nejdůležitějších pilířů úspěchu režimu ve volbách. Klientelistické místní frakce se stávaly stále více neposlušnými a pro režim nepředvídatelnými. Mimo to nyní naopak nastala doba, kdy korupce, úplatky a manipulace s volbami začaly být jevem zcela nežádoucím.¹¹⁹ Lidé se dožadovali odstranění nečestných praktik a naprosto odsuzovali diskriminační jednání uprostřed voleb. Toho využila opozice a téma boje proti manipulaci s volebním procesem a proti politické korupci zařadila do svého volebního programu.

Postupné politické reformy volebního procesu, které započaly na konci 70. let lze připsat změnám na poli mezinárodních vztahů a rychlému ekonomickému růstu, na něž musel režim adekvátně reagovat. Vládnoucí strana proto byla donucena iniciovat řadu změn týkajících se především přípuštění místního obyvatelstva do širšího volebního procesu a odstranění bariér pro vstup do volených úřadů rovněž na centrální úrovni vlády. Režim musel upustit od tvrdých represí a bezpečnostním složkám již nebylo povoleno zasahovat tak tvrdě, jak tomu bylo v předchozích letech. Politická participace byla povolena širšímu množství obyvatel. Všechny tyto skutečnosti vedly k jediné věci a to k pozvolnému úpadku moci a vlivu vládnoucího Kuomintangu.

V tomto období bylo potlačování opozice pro režim velice komplikované, neboť reformy požadovala i velká část členů vládnoucí strany. Typ vlády působící během tohoto období můžeme charakterizovat jako kompetitivní autoritářství, jelikož v sobě zahrnuje značné uvolnění na poli politické soutěže.

---

¹¹⁸ BAKEŠOVÁ, Ivana. *Taiwan jiná Čína*. Havířov-Praha, 1992.

¹¹⁹ BOSCO, Joseph. Faction versus Ideology: Mobilization Strategies in Taiwan's Elections. *The China Quarterly*, No. 137, duben 1994, s. 28-62. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/655686.pdf>. [2010-06-01].

6.2.1 Období vlády prezidenta Chiang Ching-kuo

Ještě než Chiang kai-shkův syn Chiang Ching-kuo nastoupil na post prezidenta, zastával funkci premiéra. Do roku 1972 prakticky převzal většinu otcových pravomocí. Již v této době tak disponoval značně rozsáhlými pravomocemi, které se snažil využít zejména k urovnání konfliktů mezi doposud privilegovanou vrstvou přistěhovalců a místním obyvatelstvem. První významnější událostí, jež inicioval byl jeho projev přednesený v prosinci roku 1970. V tomto projevu žádal veřejnost, především mladou inteligenci, o to, aby se pokusila poukázat na hlavní nedostatky režimu a na nejzávažnější problémy země. Krátce na to se rozvinula doposud nezaznamenaná svobodná diskuse mezi veřejností a vládními představiteli, jejímiž ústředními tématy bylo: potlačování svobody projevu, snížení nákladů na armádu, výměna osob v nejvyšších státních funkcích a větší míra zapojení rodilých Taiwanců. Dále byla za přitěžující skutečnost, která bránila demokratizaci režimu, shledána vláda jedné strany. Lidé se dožadovali otevření politického prostoru také opozičnímu hnutí. Tím, že by se umožnil vznik opoziční strany, by se docílilo lepší kontroly vládní elity a spravedlivější politické soutěže.¹²⁰

Výsledkem celé této rozsáhlé diskuse byl první systematicky formulovaný návrh společenských reforem. Otevřená diskuse trvala poměrně svobodně až do doby, kdy se Chiang Ching-kuo stal předsedou Výkonného dvora. Poté se už debata s takto radikálními požadavky stala pro režim nepohodlnou. Avšak Chiang Ching-kuo se nechal mnohými názory a podněty inspirovat v pozdějších reformách.

Jeho největším přínosem bylo spuštění tzv. procesu taiwanizace. Jedná se o proces, při kterém je do vládních a administrativních struktur státu systematicky zapojováno původní obyvatelstvo. Tento proces byl spuštěn v roce 1972, kdy Chiang Ching-kuo stanul v čele kuomintangské vlády.¹²¹ Krátce po svém jmenování projevil zájem o to, aby do jeho vlády vstoupilo i několik rodilých Taiwanců, jako byl například Lee Teng-hui, který nastoupil do velice významné pozice viceprezidenta Výkonného dvora. Tato reforma byla zcela nevyhnutelná, neboť režim postupně ztrácel svou legitimitu. Chiang Ching-kuovy reformy se setkaly s velice kladným ohlasem. Jeho sympatizanty se nyní stali reformě smýšlející mladí

---

¹²⁰ BAKEŠOVÁ, Ivana. *Dějiny Taiwanu*. Praha, 2004.

¹²¹ V roce 1969 tvořili rodilí Taiwanci 39% členů Kuomintangu. V roce 1972 se jejich zastoupení zvýšilo na 46% a v roce 1977 na 53%. Viz RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

lidé. Toto období je rovněž charakteristické zapojením nové, mladší, vzdělanější a kvalifikovanější generace politiků.¹²²

Dne 5. dubna 1975 zemřel ve věku 87 let prezident Čínské republiky Chiang kai-shek, který byl zároveň předsedou KMT. Někdo by mohl očekávat, že po smrti autoritářského vůdce dojde k rozvratu státu nebo k pádu vládnoucí strany a následně k nestabilitě ohrožující celý stát. Čínská republika byla na odchod svého vůdce již předem připravena.

Po smrti prezidenta nastoupil, zcela ve shodě s platným ústavním pořádkem země, viceprezident Yan Chia-kan. Po jednomyslném zvolení nastoupil Chiang kia-shkŭv syn Chiang Ching-kuo na post předsedy strany. V dalších prezidentských volbách, které se konaly, v roce 1978 nebyl Yan Chia-kan schopen obhájit svou pozici. Vítězem a tudíž i prezidentem se stal Ching Ching-kuo. Posléze se stal hlavním iniciátorem dalších v tomto případě hospodářských reforem. Chiang Ching-kuo se velkou měrou zasadil o podstatné změny v hospodářské politice země. Do doby velkých reforem v 70. letech bylo hospodářství uspořádáno do čtyřletých a pětiletých plánů. Výsledky těchto plánů byly velice uspokojivé a tak se strana v čele s Chiang Ching-kuem rozhodla hospodářství země rozplánovat do desetiletých plánů. Tyto v sobě mimo jiné zahrnovaly modernizaci taiwanské infrastruktury a výstavbu atomové elektrárny. Tyto plány byly narušeny hospodářskou krizí 80. let. Nicméně následovalo období známé též pod označením „ taiwanský hospodářský zázrak“, díky němuž se pozice Chiang Ching-kua a jeho příznivců ještě více upevnila.¹²³

6.2.2 Incident v Kaohsiungu

Na příkladu této události si ukážeme, že režim sice nastoupil cestu postupných reforem a celkové společenské a vnitropolitické klima se dočkalo mírného uvolnění, nicméně vláda stále potlačovala náznaky odporu a nesouhlasu. Vhodným příkladem takového vládního jednání je událost ve městě Kaohsiung.

Rok 1979, kdy se incident udál, jasně ukázal sílu a velikost doposud dosti skrytého opozičního hnutí. Den 10. prosinec je uznán za Mezinárodní den lidských práv. U příležitosti oslavy tohoto dne byla konána demonstrace, jejímž iniciátorem byla redakce opozičního časopisu Formosa. Demonstrující dav byl násilně rozeznán a reakce vlády na demonstraci

---

¹²²RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹²³BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. Století. 2. díl*, Olomouc, 2003.

byla velice rychlá. Téměř třicet aktivistů, především z řad Formosy stanulo před soudem a výše jejich trestů se pohybovala od 10 měsíců do 14 let odnětí svobody.

Vláda od takto brutálního zásahu očekávala zastrašení opozice a své následné posílení. Došlo však k situaci zcela opačné, jelikož se opoziční hnutí ještě více ujednotilo a zradikalizovalo. Nadto se o dění na ostrově začaly zajímat i mezinárodní organizace na ochranu lidských práv a režim se svou reakcí na tento incident značně zdiskreditoval u samotné veřejnosti.¹²⁴

6.2.3 Zrušení výjimečného stavu

Výjimečný stav byl zrušen po téměř 40 letech, přesně dne 15. července 1987. Po celou dobu trvání byla jeho oprávněnost obhajována jako nutná obrana národní bezpečnosti. Jeho zrušením došlo k podstatnému uvolnění cenzury a k celkovému snížení dohledu nad masovými médii. Krátce po vyhlášení zrušení výjimečného stavu bylo vydáváno ohromné množství nových publikací, zakládány nové redakce novin a došlo k založení desítek politických stran. Jmenovitě se jednalo například o Stranu práce, Sociálně demokratickou stranu, Stranu pracujících a Stranu zelených.¹²⁵ Pomalu se tedy začala měnit povaha režimu z autoritářské na demokratickou. Došlo k celkovému uvolnění atmosféry, k propuštění politických vězňů a represivní složky státu postupem času začaly ztrácet na své významnosti. Nebyly více potřeba k zastrašování politiky a zejména opozičně se angažující části společnosti.¹²⁶ Zrušením výjimečného stavu začaly znovu působit občanské soudy namísto soudů vojenských. V oblasti tiskovin bylo povoleno svobodné zakládání nových žurnálů a novinářům se tak otevřelo pole svobodného tvůrčího psaní, jež bylo nyní omezováno pouze minimálně.

Ve stejném roce prezident Chiang Ching-kuo vyhlásil zrušení zákazu cestování na pevninu. Následoval obrovský zájem obyvatel ostrova o návštěvu svých blízkých na pevnině. Nadto se rozvinula obchodní a investiční politika státu s pevninskou Čínou.¹²⁷

---

¹²⁴ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹²⁵ Jedná se o překlad autorky textu z anglické verze Labor Party, Social Democratic Party, Workers Party a Green Party.

¹²⁶ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹²⁷ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

6.3 Třetí fáze-skutečná volební soutěž (1986-2004)

Počínaje rokem 1986, kdy byla založena Demokratická pokroková strana, vstoupil vývoj země do nové fáze. V tomto období došlo k ukončení liberalizace režimu a nastala nová etapa demokratizace. V tomto období se odehrálo mnoho přelomových a velice významných událostí přispívajících ke konsolidaci demokracie na ostrově. Na úvod se prostřednictvím zkoumání voleb probíhajících od roku 1986 do roku 2000 pokusíme vysvětlit úpadek a následný zánik autoritářského režimu. Na úvod můžeme konstatovat, že volby pořádané během 80. a 90. let se staly více soutěživými, i když ne zcela spravedlivými.

Významným historickým předělem v přechodu taiwanského systému vlády k demokracii byly volby do Legislativního dvora konající se roku 1989.¹²⁸ Přelomovými byly předně proto, že se jich poprvé v historii Čínské republiky na Taiwanu zcela legálně účastnila opozice. Byly to první svobodné volby, ve kterých se o moc utkala celá řada nově založených stran. Pravdou je, že dominantní Kuomintang i v předchozích volbách soutěžil o moc s opozičními aktivisty z řad dangwai a nezávislími, ale nikdy předtím nečelil skutečným organizovaným politickým stranám. Jejich svobodným zakládáním a účastí ve volbách dramaticky vzrostla soutěživost v oblasti volebního procesu. Tyto volby jasně ukázaly touhu voličů po reformě. Opozičním silám byla tolerována kritika režimu. Volební boj se však odehrával především mezi dvěma největšími stranami, vládoucím Kuomintangem a jejím opozičním protivníkem Demokratickou pokrokovou stranou. Malé strany v podstatě do volebního procesu významně nezasáhly. Proto lze období od roku 1986 až 1993, kdy došlo k založení třetí významnější strany Nové strany¹²⁹, za období dvou stranické soutěže. Tyto dvě strany si v této době držely volební zisk pohybující se v průměru kolem 86 procent hlasů.

V této chvíli bylo potřeba definitivně vyřešit problém starých přesluhujících politických elit. Ty byly zvoleny ve volbách konajících se ještě na pevnině v roce 1947. V této době si jich více jak 40 procent ponechávalo svůj politický mandát. Bylo tedy potřeba přimět staré poslance, kteří se se svými zpátečnickými názory stali pro demokratický vývoj země skutečnou brzdou, k odchodu. V lednu roku 1989 byl schválen zákon, který vyzýval staré poslance k dobrovolnému odchodu do důchodu s tím, že by jim byla přiznána velice vysoká doživotní renta a další privilegia. Nicméně této možnosti využila jen skutečně malá

---

¹²⁸ DOMES, Jürgen. Electoral and Party Politics in Democratization. In , Steve (ed.). *Democratization in Taiwan: Implication for China*. Hong Kong, 1999.

¹²⁹ V anglickém překladu nese strana název New Party.

část poslanců. Vláda tedy musela přikročit k jinému řešení. Tím náležitým řešením se ukázalo být rozhodnutí Nejvyššího soudu, který se rozhodl ukončit jejich mandáty k 1. lednu 1992.¹³⁰

Následkem nucené rezignace starých poslanců bylo nutné doplnit počty zákonodárců.¹³¹ Překvapivě však již režim v této fázi vývoje nepřikročil k doplňkovým volbám, ale vyhlásil volby úplné do zákonodárných orgánů. Dne 21. prosince roku 1991 se tedy konaly první celonárodní přímé volby do Národního shromáždění. Kromě toho došlo ke zkrácení funkčního období poslanců ze šesti na čtyři roky. Avšak nové volby nepřinesly žádná neočekávaná vítězství. Jasným vítězem se ziskem 71.16% hlasů a 173 mandátů se stal KMT. Její hlavní protivník DPP získala díky 23.93% hlasů 41 mandátů.¹³²

Těmi nejvýznamnějšími se však, podle našeho názoru, staly volby do Legislativního dvora konající se 19. prosince 1992. Celkem se zvolilo 161 nových členů této instituce. Volby byly výjimečné tím, že se jednalo o první svobodné a přímé do nejdůležitějšího zákonodárného orgánu země od ustavení exilové vlády na Taiwanu. Dále byly rovněž jedinečné svým rozsahem soutěživosti a rozšířením pole působnosti pro všechny politické subjekty. Nikomu tak nebylo odepřeno právo v těchto volbách kandidovat, až na omezení věkové hranice.¹³³ Všichni kandidáti mohli plně využívat svobody projevu. Dokonce jim byl umožněn volný vstup do masových médií, kde mohli svobodně šířit svá sdělení. Dále si mohli jednotliví kandidáti zakoupit část vysílacího času či místo pro svou reklamu. Tyto volby byly rovněž ojedinělé svým nízkým rozměrem manipulace.

K volbám se dostavilo 72.02% oprávněných voličů. Byly přelomové ještě v jednom ohledu a to v tom, že pro vládnoucí stranu znamenaly velký neúspěch. Kuomintang sice zvítězil, avšak dosáhl nejnižší podpory za dobu své vlády na Taiwanu, jelikož získal pouhých 60.5% hlasů a 103 mandátů z celkového počtu 161. Zajistil si tak většinu, ale i tak lze tento výsledek považovat za neúspěch. Tento neúspěch lze přičítat především úpadku stranické disciplíny a frakčním bojům uvnitř strany. Hlavní opoziční strana Demokratická pokroková strana obdržela 31.9% hlasů a 50 mandátů. Tato strana se potýkala s řadou problémů, jako byla chybná strategie odhadu distribuce hlasů. Ostatní menší strany a nestraníci získali 7.6%

---

¹³⁰ BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. Století. 2. díl*, Olomouc, 2003.

¹³¹ Po složení mandátů by v orgánu Národního shromáždění zbylo pouhých 78 poslanců, kteří byli zvoleni v předešlých doplňkových volbách.

¹³² CHEN, Ming-tong. *Local Factions and Elections in Taiwan's Democratization*, In TIEN, Hung-mao (ed.). *Taiwan's Electoral Politics and Democratic Transition: Riding the Third Wave*. Armonk, 1996.

¹³³ NATHAN, Andrew J., *The Legislative Yuan Elections in Taiwan*. *Asian Survey*, Vol. 33, No. 4, duben 1993, s. 424-438. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645107.pdf>. [2010-07-27].

hlasů a 8 mandátů.¹³⁴ Volby byly pro obě hlavní strany podstatné ještě v jiném ohledu, jelikož vítězství v nich rozhodlo o tom, zdali si vládnoucí strana i nadále udrží svou moc a bude moci být hlavním strůjcem ústavních změn a bude tak moci kontrolovat a iniciovat demokratické reformy a určovat směr transformace režimu.¹³⁵

Závěrem je vhodné poznamenat, že politický systém Čínské republiky této doby nebyl ještě plně demokratický, jelikož jeden z nejmocnějších článků vlády, prezident republiky, nebyl doposud volen v přímých volbách a masová média byla i nadále plně kontrolována režimem, čímž byla pozice ostatních stran značně znevýhodněna.

Výsledky voleb v tomto období tedy od doby založení opoziční DPP, kromě voleb zástupců do Národního shromáždění z roku 1991, jsou jasným dokladem postupného úpadku Kuomintangu. Například ve volbách do Legislativního dvora v prosinci roku 1995 se Kuomintang dostal na pokraj legislativní většiny, kterou mu nyní zajišťovaly pouze tři mandáty.¹³⁶

Další převratnou událostí, která završila demokratizační proces Čínské republiky, byla historicky první přímá volba prezidenta země konaná v roce 1996. Od tohoto okamžiku jsou všechny významné orgány moci voleny v přímých a pravidelně se konajících volbách. Ve volbách se mezi sebou utkaly čtyři skupiny. Hlavním favoritem byl úřadující prezident Lee Teng-hui, který svůj předchozí mandát získal nepřímou volbou prostřednictvím Národního shromáždění. Za svého viceprezidenta si zvolil premiéra Lei Chana. Za hlavní opoziční stranu kandidoval Peng Min-ming a jeho spolukandidát Frank Hsieh. Další tábor byl tvořen Lin Yan-kangem a Hau Pei-tsunem. Posledním uchazečem o prezidentský post byl Chen Lu-an a jeho spolukandidát Wang Ching-feng. Volební účast dosáhla 76 procent a voliči si za svého prezidenta zvolili Lee Teng-huie, který získal 54% hlasů.¹³⁷ Konáním prvních přímých voleb země vstoupila do fáze demokratické konsolidace.

Budeme-li závěrečně hodnotit volby konané v tomto období, musíme se především zaměřit na atributy spravedlnosti a svobody ve volebním procesu. Ve všech oblastech doznaly volby značného zlepšení. V oblasti svobody je volební proces přístupný stranám s rozdílnými ideologiemi. Nikdo tedy není z tohoto procesu vylučován na základě své politické orientace

---

¹³⁴NATHAN, Andrew J., The Legislative Yuan Elections in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 33, No. 4, duben 1993, s. 424-438. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645107.pdf>. [2010-07-27].

¹³⁵CHEN, Ming-tong. Local Factions and Elections in Taiwan's Democratization, In TIEN, Hung-mao (ed.). *Taiwan's Electoral Politics and Democratic Transition: Riding the Third Wave*. Armonk, 1996

¹³⁶RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹³⁷CHENG, Tun-jen. Taiwan in 1996: From Euphoria to Melodrama. *Asian Survey*, Vol. 37, No. 1, leden 1997, s. 43-51. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645772.pdf>. [2010-06-01].

ani etnické příslušnosti. Došlo k celkovému uvolnění režimu, bylo povoleno konání stávek, dále byla akceptována kritika vlády a zlepšení nastalo i v oblasti občanských práv. Politickým vězňům a disidentům byl navrácen sociální status a vůdcům bojujícím za nezávislost Taiwanu byl povolen návrat na ostrov bez hrozby následných postihů. Velké změny byly patrné i v oblasti masových médií. Došlo k založení kabelové televize, která fungovala jako platforma pro svobodné šíření politických názorů a různé politické proudy mohly sdělovat své názory i ve státních médiích. V roce 1999 došlo ke zrušení publikačního práva, které značně omezovalo a postihovalo novinové redakce a knižní publikace. V oblasti soudní moci nastalo období nástupu mladých a demokraticky smýšlejících soudců, kterým se podařilo prosadit nezávislost soudů na politické moci a jejich nestrannost. Od tohoto okamžiku úřadující soudce nesměl být členem žádné politické strany. Avšak opozice požadovala mnohem hlubší změny. Především se domáhala politické neutralizace armády a bezpečnostních složek, nezávislosti systému soudů a státních služeb, zejména apelovala na Kuomintang, aby se vzdal svého obchodního impéria, které bylo pro něj zdrojem obrovských finančních zisků.¹³⁸

6.3.1 Vznik Demokratické progresivní strany

Vznik první opoziční strany na Taiwanu je datován dnem 28. září 1986, kdy došlo k založení Demokratické pokrokové strany¹³⁹. Strana byla založena předními osobnostmi spojenými s incidentem v Kaohsiungu a vedoucími činiteli hnutí dangwai. DPP navazovala na neúspěšný pokus Lei Chena o založení opoziční strany z roku 1960. Strana v sobě sdružovala několik odlišných frakcí. Předně se jednalo o frakci hlavního směru, jež byla vedená Kang Ning-hsiangem, který požadoval postupnou změnu uskutečňovanou skrze volby. Další částí strany byla frakce Nového proudu, Lin Cheng-chiehova progresivní frakce a později i uskupení Formosa.¹⁴⁰

Její program byl přijat v listopadu téhož roku a zahrnoval v sobě požadavek zrušení výjimečného stavu, úsilí o znovu zapojení Čínské republiky do struktur OSN, dodržování a ochrana občanských a politických práv a svobod a pokračování v dalších demokratických

---

¹³⁸ TIEN, Hung-mao; CHU, Yuan-han. Building Democracy in Taiwan. *The China Quarterly*, No. 148, prosinec 1996, s.1141-1170. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/655520.pdf>. [2010-06-01].

¹³⁹ V textu bude užitá zkratka DPP vycházející z anglického názvu Democratic Progressive Party.

¹⁴⁰ RIGGER, Shelley. *From Opposition to Power: Taiwan's Democratic Progressive Party*. London, 2001.

reformách vedoucích k zavedení plné demokracie. Ústředním heslem strany bylo: „*Taiwan pro taiwanský lid*“¹⁴¹, z čehož vyplýval požadavek nezávislosti Taiwanu. Zaměříme-li se podrobněji na datum vzniku, shledáme, že strana vznikla v době, kdy platil zákaz zakládání nových stran plynoucí z vyhlášeného výjimečného stavu. Akt založení nové strany byl tedy protiústavní. Nicméně proti němu nebyl uskutečněn žádný zásah represivních složek státu. Představitelé režimu vznik opoziční strany nejen tolerovali, ale navázali s představiteli opozičního hnutí formální rozhovory.¹⁴² Vedoucí představitelé státu byli ochotni akceptovat vznik DPP pouze za předpokladu splnění dvou hlavních podmínek. První z nich bylo respektování ústavy Čínské republiky. Druhá se týkala otázky vyvarování se komunismu a zřeknutí se myšlenky nezávislosti ostrova.

V době svého vzniku nebyla strana oproti Kuomintangu nijak početně významná, čítala 12 tisíc zakládajících členů.¹⁴³ Přesto byla její vážnost ve společnosti značná. Nová strana s sebou přinášela příslib skutečné politické soutěže.

6.3.2 Období vlády prezidenta Lee Teng-huie

Proces demokratizace úspěšně pokračoval i za prezidentského období Lee Teng-huie. Chiang Ching-kuo byl již v době konání 3. pléna vážně nemocný. Zemřel v lednu roku 1988. Po jeho smrti nastoupil do funkce prezidenta jeho viceprezident Lee Teng-hui, který se zároveň stal předsedou ÚV KMT. Své prezidentství dále obhájil i v následných volbách konajících se roku 1990. Lee Teng-hui jakožto rodilý Taiwanec i nadále pokračoval v procesu taiwanizace a v dalších demokratických reformách.¹⁴⁴

Velice významnou se stala Konference o záležitostech národa. Impuls ke svolání této konference vzešel od samotného prezidenta Lee Teng-huie. Ten od ní očekával smíření jednotlivých politických aktérů a stabilizaci vnitropolitické situace. Na konferenci byli přizváni zástupci všech politických stran, řada vědců, vysokých manažerů a dalších odborníků. Vizí prezidenta bylo nalézt společný konsensus v záležitosti ústavních a

---

¹⁴¹ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹⁴² ŽENÍŠEK, Marek. *Přechody k demokracii v teorii a praxi*. Plzeň, 2006.

¹⁴³ RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. London, 1999.

¹⁴⁴ McBEATH, Gerald. Restructuring Government in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 40, No. 2, březen-duben 2000, s. 251-268. <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3021132.pdf>. [2010-06-01].

politických reforem. Chtěl tedy vytvořit sérii podmínek, za nichž má dojít k úspěšnému završení demokratizační fáze.

Konference probíhala ve dnech od 28. června do 4. července roku 1990. Hlavními body jednání se staly otázky týkající se systému centrální a místní správy, revize ústavy a vzájemných vztahů s pevninskou Čínou.¹⁴⁵ Ještě před zahájením NAC¹⁴⁶ byla rozpoutána veřejná diskuse, prostřednictvím které se měly zjistit názory většiny obyvatel na politický vývoj státu. Představou nejvyšších státních činitelů bylo to, že konference měla odrážet názory veřejnosti. Avšak u většiny obyvatel stále ještě převládaly obavy z následných represí a postihů.¹⁴⁷

Konferenci lze hodnotit jako velice úspěšnou, již z toho důvodu, že se podařilo nalézt shodu v základních otázkách, jakými byla volba provinčního guvernéra a primátorů měst Taipei a Kaohsiungu. Od této chvíle byla volba těchto státních úředníků přímá. Dále se všichni zúčastnění shodli na přímé volbě prezidenta. Dalšími ústředními tématy byla problematika výměny přesluhujících politických elit a situace na mezinárodní scéně, včetně otázky znovu přijetí Čínské republiky do OSN¹⁴⁸ a zrušení *Dodatků k ústavě platných po dobu komunistické rebelie*.¹⁴⁹

Další významný počín, o který se velkou měrou zasadil sám Lee Teng-hui bylo odvolání *Dodatků k ústavě platných po dobu komunistické rebelie*. Díky těmto dodatkům prezident do této doby disponoval mimořádnými pravomocemi a jeho politický vliv byl ohromný.

---

¹⁴⁵ TSANG, Steve. Democratization in a Chinese community: Lessons from Taiwan. In DIAMOND, Larry; PLATTNER (ed.), Marc F. *Electoral Systems and Democracy*. Baltimor, 2006.

¹⁴⁶ Anglický překlad zní *The National Affairs Conference*; jako zkratku budu v textu používat NAC vycházející z anglického názvu.

¹⁴⁷ Zajímavé jsou počty zúčastněných. Celkem se konalo 119 diskusí, do nichž se zapojilo více než 13 tisíc lidí, doručeno bylo 2 187 dopisů a speciálně zřízenou linku se dovolalo celkem 1 180 lidí. Viz HUANG, Chun-chieh (ed.). *Postwar Taiwan in Historical Perspective*. Bethesda, 1998.

¹⁴⁸ Iniciativa vedoucí k podání nové žádosti týkající se přístupu země do OSN vzešla z řad opoziční strany DPP.

¹⁴⁹ CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy- Political Life in the Republic of China on Taiwan*. Baltimor and London, 1998.

6.3.3 Ústavní reformy

Proces konsolidace demokracie Čínské republiky byl, podle našeho názoru, úspěšně zakončen provedením revize ústavy a přijetím nových ústavních dodatků. Revize ústavy sehrála zásadní roli v demokratizačním procesu země. Ústavní reformy se staly hlavním prostředkem legitimizace politických změn. Původní ústava, která nebyla po dlouho dobu trvání autoritářské vlády na Taiwanu plně uvedena do chodu, pochází z roku 1947 a původně byla vytvořena pro celou Čínu, tedy pro teritorium několikanásobně větší s mnohonásobně větším počtem obyvatel. Je tedy zcela zřejmé, že v taiwanských podmínkách svou rozlohou připomínající Švýcarsko, byl tento ústavní pořádek naprosto nevyhovující. V naší práci uvedeme pouze nejvýznamnější změny ústavy. Revize ústavy prošla několika fázemi, konkrétně se jednalo o roky 1990, 1992, 1994, 1997, 1999 a 2000.

Jednou z nejpodstatnějších změn bylo zavedení přímé volby Legislativního dvora, Národního shromáždění a prezidenta země. Prezident na sebe prostřednictvím ústavních reforem koncentroval velkou moc tak, že lze politický systém Čínské republiky považovat za poloprezidentský. Další úpravou ústavy je dáno to, že prezidentské nominace již nepodléhají kontrasignaci premiéra. Prezident může premiéra jmenovat bez souhlasu parlamentu. Prezidentovi bylo zkráceno funkční období ze šesti na čtyři roky. Prezident ani předseda Výkonného dvora nedisponuje aktivním právem, které by mu umožňovalo rozpustit Legislativní dvůr.

Parlament může v důsledku ústavních změn iniciovat hlasování o nedůvěře předsedy Výkonného dvora, tedy jinými slovy premiéra. Dále došlo k prodloužení funkčního období Legislativního dvora ze tří na čtyři roky.

Dále bylo upraveno jmenování členů Kontrolního dvora, kteří jsou nyní jmenováni prezidentem se souhlasem Národního shromáždění. Provinční instituce rovněž dostaly změn, jelikož byly považovány za nadbytečné, drahé a kontraproduktivní. V důsledku úpravy ústavy došlo k suspendování pravomocí provinčního guvernéra a provinčního shromáždění.

Za velice podstatnou reformu lze považovat zrušení Národního shromáždění jakožto stálého orgánu. To je nadále svoláno pouze za předpokladu změny ústavy nebo v případě zažalování prezidenta či změny územních hranic. Všechny ostatní pravomoci Národního shromáždění přešly do rukou Legislativního dvora.¹⁵⁰

---

¹⁵⁰ TSANG, Steve. Democratization in a Chinese community: Lessons from Taiwan. In DIAMOND, Larry; PLATTNER (ed.), Marc F. *Electoral Systems and Democracy*. Baltimor, 2006.

Volební proces byl velkou měrou ovlivněn ústavní reformou zacílenou na změnu volebního systému. Se skončením ústavních reforem můžeme, podle našeho názoru, hovořit o ustavení demokratické formy vlády na Taiwanu.

7 Závěr

Obyvatelstvo na Taiwanu si bylo ve své historii nuceno projít různými typy nadvlády. Počínaje japonským kolonialismem anebo autoritářským typem vlády. Je vhodné zmínit, že Taiwan byl společností bez předchozí demokratické zkušenosti. Přesto se rozlohou velice malému státu podařil učinit krok správným směrem až ke svobodné demokratické zemi. Cesta k úspěchu však nebyla krátká a už vůbec ne snadná.

Na tomto místě bych ráda shrnula hlavní proměnné a události, jež v souhrnu přispěly ke konečnému ustavení demokratické formy vlády. Předně se jedná o faktor ekonomický. Hospodářský rozvoj zemi dopomohl k vyšší míře blahobytu a tudíž i k vzestupu střední třídy, dále k významnému postavení na mezinárodní scéně, neboť se Čínská republika stala důležitou exportní zemí. Dalším důležitým faktorem vedoucím k demokracii byl tlak mezinárodního společenství zejména Spojených států k jejímu přijetí.

Vedle řady vnějších faktorů, jež jsme popsali výše, byly hlavním iniciátorem demokratických reforem politické elity. Vlastní transformační proces započal po smrti dlouholetého vůdce a prezidenta Chiang kai-shka. Již jeho syn se rozhodl zemi dovést k demokratičtější formě vlády a zbavit ji nejzávažnějších nedostatků z dob autoritářského zřízení. Vládnoucí vrstvy si uvědomily, že návrat na pevninu není uskutečnitelný, a proto se rozhodly otevřít politický prostor rovněž místním elitám. Do významných státních funkcí tak nastoupila nová, mladší a vzdělanější místní elita, díky níž se proces demokratizace podstatně urychlil.

V námi popisovaném procesu sehrála svou významnou roli také opozice, která zpočátku působila pouze skrytě, neboť se obávala přílišných postihů. Nicméně rokem 1986 nastal zlom ve vnitropolitickém vývoji země, neboť v tento rok došlo k založení významné opoziční strany (DPP). Ta se krátce po svém oficiálním uznání chopila role podporovatele dalších demokratických reforem. Postupem času se KMT naučil s opozicí spolupracovat. Kuomintang se přetransformoval z revoluční strany na stranu demokratickou a sehrál vedoucí roli v přechodu země k demokracii. Opozice postrádala radikální charakter, díky čemuž byl reformní proces nenásilný a nakonec i úspěšný.

Podle mého názoru však jednou z hlavních příčin demokratizace režimu byly volby, jelikož se staly široce uznávaným mechanismem distribuce moci a usnadnily výměnu držitelů moci. Opozici se postupem času dařilo skrze volby vyvíjet stále větší tlak na vrcholné

představitel režimu, kteří tak byli donuceni učinit hlubší a rozsáhlejší reformy. Rozhodujícím krokem v přechodu k demokracii bylo zrušení zákazu zakládání nových stran a obnovení plných voleb do národních zákonodárných orgánů.

Velice podstatné bylo to, že demokratizační proces nebyl spuštěn příliš brzy. Tomu předcházelo vypořádání se s nejzávažnějšími problémy země. Tento proces lze považovat za pomalý a relativně poklidný.

Závěrem je však nutné dodat, že dokonce i dnes je demokracie na Taiwanu značně nedokonalá. Stále ještě jsou ve značné míře přítomny praktiky manipulace s volebním procesem a vysoká míra korupce.

Seznam zdrojů:

Knihy:

- ALAGAPPA, Muthiah (ed.). *Taiwan's Presidential Politics: Democratization and Cross-Strait Relations in the Twenty-first Century*. M. E. Sharpe. Armonk. 2001. 312 s., ISBN 0-7656-0833-2.
- BAKEŠOVÁ, Ivana. *Čína ve XX. století*. druhý díl. Univerzita Palackého. Olomouc 2001-2006. 218 s., ISBN 80-244-0611-X.
- BAKEŠOVÁ, Ivana; FÜRST, Rudolf; HEŘMANOVÁ, Zdenka. *Dějiny Taiwanu*. Nakladatelství Lidové noviny. Praha 2004. 303 s., ISBN 80-7106-708-3.
- BAKEŠOVÁ, Ivana. *Taiwan jiná Čína*. Nakladatelství Petr P. Pavlík. Havířov-Praha 1992. 162 s., ISBN 80-85574-04-7.
- DIAMOND, Larry (ed.). *Consolidating the Third Wave Democracies: Themes and Perspectives*. The Johns Hopkins University Press. Baltimore 1997. 343 s., ISBN 0-8018-5794-5
- DIAMOND, Larry; PLATTNER, Marc F. (ed.). *Electoral Systems and Democracy*. The Johns Hopkins University Press. Baltimor 2006. 245 s., ISBN 0-8018-8474-8.
- FELL, Dafydd. *Party Politics in Taiwan: Party Change and the Democratic Evolution of Taiwan, 1991-2004*. Routledge. New York 2005. 183 s., ISBN 0-415-35973-2.
- HUANG, Chun-Chieh (ed.). *Postwar Taiwan in Historical Perspective*. University Press of Maryland. Bethesda 1998. 344 s., ISBN 1-883053-37-4.
- HUNG, Chien-chao. *A History of Taiwan*. Il Cerchio, Rimini 2000. 367 s., ISBN 88-86583-80-X.
- HUNTINGTON, Samuel P.; MOORE, Clement H. *Authoritarian Politics in Modern Society: the Dynamics of Established One-Party Systems*. Basic Books. New York 1970. 533 s., ISBN 0-465-00569-1.
- CHAO, Linda; MYERS, Ramon H. *The First Chinese Democracy: Political Life in the Republic of China on Taiwan*. The Johns Hopkins University Press. Baltimor and London 1998, 372 s., ISBN 0-8018-5650-7.
- KATUTUGU, Yoshida. *Taiwan's Long Road to Democracy: Bitter Taste of Freedom*. Edward Elgar Publishing. Chenttenham 2009, 241 s., ISBN 978-1-8844-078-4.
- MYERS, R.; LAI, Tse-han; LAI, Zehan aj. *A Tragic Beginning: The Taiwan Uprising of February 28, 1947*. Stanford University Press. Stanford 1991, 273 s., ISBN 0-8047-1829-6.
- RIGGER, Shelley. *From Opposition to Power: Taiwan's Democratic Progressive Party*. Boulder: Rienner. London 2001. 232 s., ISBN 1-55587-969-1.
- RIGGER, Shelley. *Politics in Taiwan: Voting for Democracy*. Routledge. London, 1999. 229 s., ISBN 0-415-17209-8.
- TIEN, Hung-mao (ed.). *Taiwan's Electoral Politics and Democratic Transition: Riding the Third Wave*. M. E. Shape. Armonk 1996. 253 s., ISBN 1-56324-671-6.

- TSANG, Steve; TIEN, Hung-mao (ed.). *Democratization in Taiwan: Implication for China*. St. Martin's Press. New York 1999. 191 s., ISBN 0-312-21652-1.
- ŽENÍŠEK, Marek. *Přechody k demokracii v teorii a praxi*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň 2006. 222 s., ISBN 80-7380-008-X.
- Government Information Office, Republic of China. *Taiwan Yearbook 2006*. Taipei 2006. 576 s., ISBN 962-209-478-3.

Články:

- BEDESKI, Robert E. The Concept of the State: Sn Yat-sen and Mao Tse-tung. *The China Quarterly*, No. 70, červen 1977, s. 338-354. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/652620.pdf>. [2010-07-27].
- BOSCO, Joseph. Faction versus Ideology: Mobilization Strategies in Taiwan's Elections. *The China Quarterly*, No. 137, duben 1994, s. 28-62. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/655686.pdf>. [2010-06-01].
- COX, Gary W.; NIOU, Emerson. Seat Bonuses under the Single Nontransferable Vote System: Evidence from Japan and Taiwan. *Comparative Politics*, Vol. 26, No. 2 leden 1994, s. 221-236, Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/422269.pdf> [2010-06-01].
- DIAMOND, Larry. Thinking about Hybrid Regimes. *Journal of Democracy*. Vol. 13, No. 2, duben 2002, s. 21-33.
- DICKSON, Bruce J., The Lessons of Defeat: The Reorganization of the Kuomintang on Taiwan, 1950-52. *The China Quarterly*, No. 133, březen 1993, s. 56-84. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/654239.pdf>. [2010-07-27].
- EASTMAN, Lloyd E., Who Lost China? Chiang Kai-shek Testifies. *The China Quarterly*, Vol. 88, prosinec 1981, s. 658-668. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/653752.pdf>. [2010-07-27].
- GEDDES, Barbara, Why Parties and Elections In Authoritarian Regimes? Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Hyatt Regency Chicago and the Sheraton Chicago Hotel and Towers, Chicago, IL, Aug 30, 2007 24 Dostupné na WWW: http://www.allacademic.com/meta/p209485_index.html, [2010-06-01].

- GREEN, Kenneth F. Dominant Party Strategy and Democratization. *American Journal of Political Science*, Vol. 52, No. 1, leden 2008, s. 16-31.
- HADENIUS, Axel; TEOREL, Jan. "Learning More about Democratization: The Persistence and Fall of Authoritarian Regimes" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Marriott Wardman Park, Omni Shoreham, Washington Hilton, Washington, DC, Sep 01, 2005*
http://www.allacademic.com/meta/p40390_index.html, [2010-06-01].
- HOWARD, Marc M.; ROESSLER, Philip G. Liberalizing Electoral Outcomes in Competitive Authoritarian Regimes. *American Journal of Political Science*, Vol. 50, No. 2, duben 2006, s. 365-381.
- CHAO, Linda; MYERS, Ramon H., How Elections Promoted Democracy in Taiwan under Martial Law, *The China Quarterly*, No. 162, červen 2000, s. 387-409. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/656014.pdf>. [2010-06-01].
- CHENG, Tun-jen. Taiwan in 1996: From Euphoria to Melodrama. *Asian Survey*, Vol. 37, No. 1, leden 1997, s. 43-51. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645772.pdf>. [2010-06-01].
- CHOU Yangsun; NATHAN, Andrew j. Democratizing Transition in Taiwan. *Asian Survey*, Vol.27., No. 3, březen 1987, s. 277-299. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2644805.pdf>. [2010-06-01].
- CHU, Yun-han; LIN, Jih-wen. Political Development in 20th-Century Taiwan: State-Building, Regime Transformation and the Construction of National Identity. *The China Quarterly*, Vol. 135, březen 2001, str. 102-129. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3451108.pdf>. [2010-07-27].
- JACOBS, Bruce J. Recent Leadership and Political Trends in Taiwan. *The China Quarterly*, No. 45, leden-březen 1971, s.129-154. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/651887.pdf>. [2010-07-27].
- LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan A. , 2006-08-31 "Competitive Authoritarianism: The Origins and Evolution of Hybrid Regimes After the Cold War" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Marriott, Loews Philadelphia, and the Pennsylvania Convention Center, Philadelphia, PA Dostupné na WWW: http://www.allacademic.com/meta/p152755_index.html*, [2010-06-01].

- LEVITSKY, Steven; WAY, Lucan. The Rise of Competitive Authoritarianism. *Journal of Democracy*, Vol. 13, No. 2, April 2002, S. 51-65.
- LINBERG, Staffan, *Democratization by Election – A New Mode of Transition?* Department of Political Science University of Florida, 2008.
- MAGALONI, Beatriz; KIRCHELI, Ruth. Political Order and One-Party Rule. *Annual Reviews*, Vol. 13, květen 2010.
- MATTLIN, Mikael. Nested Pyramid Structures: Political Parties in Taiwanese elections. *The China Quarterly*, No. 18, prosinec 2004, s. 1031-1049. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/20192416.pdf>. [2010-06-01].
- McBEATH, Gerald. Restructuring Government in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 40, No. 2, břez-en-duben 2000, s. 251-268. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3021132.pdf>. [2010-06-01].
- MOON, Eric P., Single Non-Transferable Vote Methods in Taiwan in 1996: Effects of an Electoral System, *Asian Survey*, Vol. 37, No. 7, červenec 1997, s.652-668. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645514.pdf>. [2010-06-01].
- MYERS, Ramon H. The Contest Between Two Chinese States. *Asian Survey*, Vol. 23, No. 4, duben 1983, s. 536-552, Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2644237.pdf> [2010-06-01].
- NATHAN, Andrew J., The Legislative Yuan Elections in Taiwan. *Asian Survey*, Vol. 33, No. 4, duben 1993, s. 424-438. Dostupné na WWW: <http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645107.pdf>. [2010-07-27].
- SCHEDLER, Andreas. "Degrees and Patterns of Party Competition in Electoral Autocracies" *Paper presented at the annual meeting of the American Political Science Association, Hilton Chicago and the Palmer House Hilton, Chicago, IL, Sep 02, 2004.* Dostupné na WWW: http://www.allacademic.com/meta/p60690_index.html, [2010-06-01].
- SCHEDLER, Andreas,. The Menu of Manipulation. *Journal of Democracy*. Vol. 13, No. 2, duben 2002, s. 36-49.

- TAN, Qingshan; YU, Peter Kien-hong; CHEN, Wen-chuh. Local Politics in Taiwan: Democratic Consolidation. *Asian Survey*, Vol. 36, No.5, březen 1996, s. 483-494. Dostupné na WWW:
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645495.pdf>. [2010-07-27].
- TIEN, Hung-mao; CHU, Yuan-han. Building Democracy in Taiwan. *The China Quarterly*, No. 148, prosinec 1996, s.1141-1170. Dostupné na WWW:
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/655520.pdf>. [2010-06-01].
- TUN-JEN CHENG. Taiwan in 1996: From Euphoria to Melodrama. *Asian Survey*, Vol. 37, No. 1, leden 1997, s. 43-51, Dostupné na WWW:
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/2645772.pdf> [2010-06-01].
- WINCKLER, Edwin A., Institutionalization and Participation on Taiwan: From Hard to Soft Authoritarianism?, *The China Quarterly*, Vol. 123, září 1990, s. 481-499. Dostupné na WWW:
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/653238.pdf>. [2010-06-01].
- YUN-HAN CHU, JIH-WEN LIN, Political Development in 20th-Century Taiwan: State-Building, Regime Transformation and the Construction of National Identity, *The China Quarterly*, Vol.165, březen 2001, s. 102-129, Dostupné na WWW:
<http://www.jstor.org.ezproxy.is.cuni.cz/stable/pdfplus/3451108.pdf> [2010-06-01].

Internetové zdroje:

- <http://taiwanotherside.blogspot.com/2006/04/who-are-you-calling-leninist.html>